

Tibetan Buddhist Resource Center

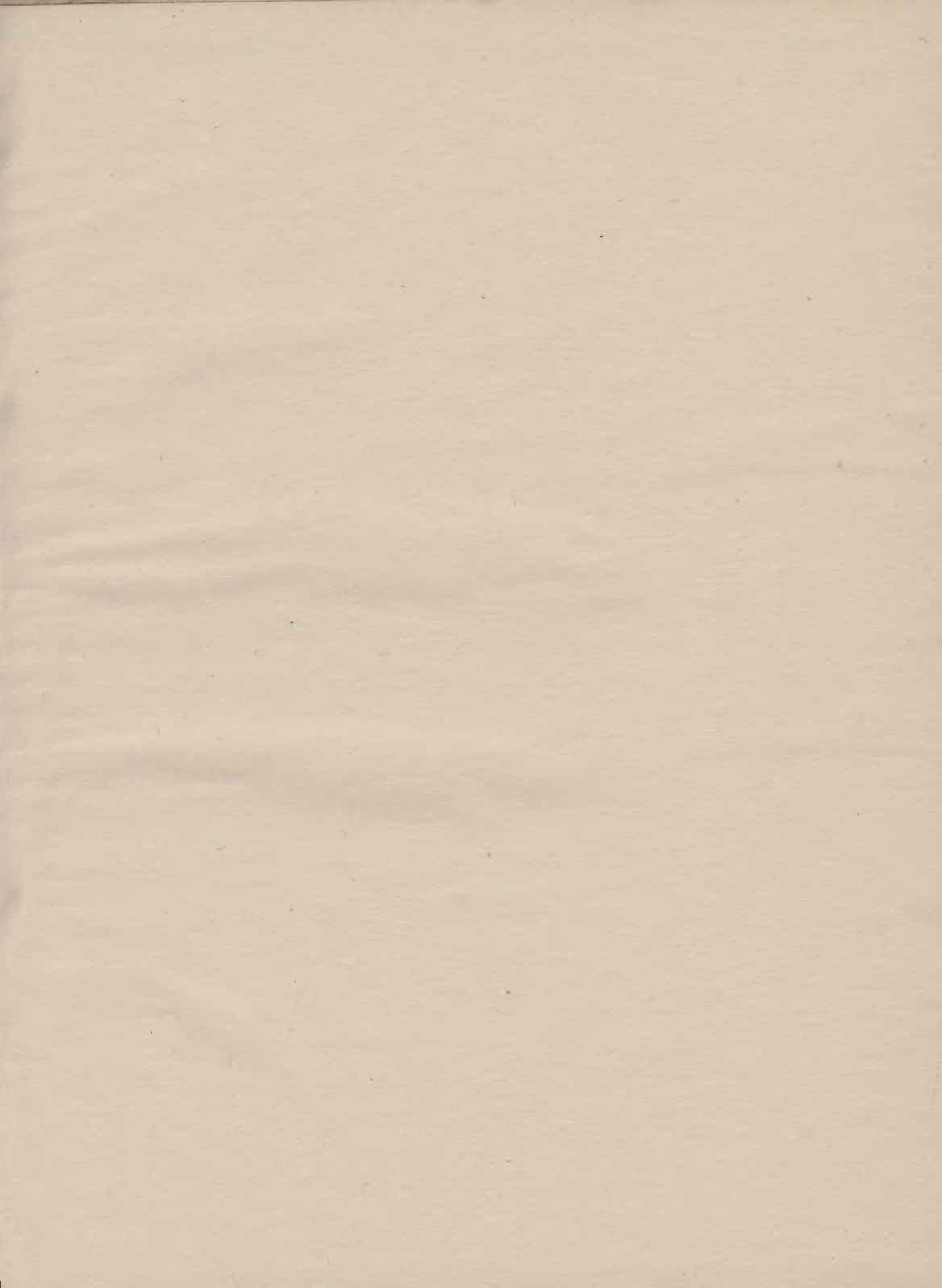
Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W1KG14782	ImageGroup:	I1KG23915
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	སྐད་གསུམ་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། skad gsum yongs su rdzogs pa'i tshig mdzod chen mo/
Author:	རག་ཏུ་བེར་ raghu vira
Descriptor:	some type set print and most of them are hand written notes
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	[new delhi]
Publisher:	[dr. lokesh chandra]
Date:	[n.d.]
Volume:	53
Total Volumes:	139
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 6/2016

VOL. 53

EXACT
TO
EXHALE

exact adj I शुद्ध Kāw, Var Brs,

Sussr.

III आप्त Mn, R, Ragh, etc —

निर्वाज MBh, Kāw, etc — सामायिक

Māw, Kir — सूक्ष्म ‡ (आ) Eol.

e. discrimination (as between

false and true, right and wrong

etc) परिच्छेदः Kāw, Samk, Kull

e-9

e. measurement सूक्ष्मानाम् MW in

e. conformity यथानुरूपम् Var Brs;

Kathās, the e. state of the case

यथातथ w not absolutely exact e.

सत्यभिचारण Car, सत्यभिचार telling

the e. truth तथावादिन् Vishn. S. 27,

Vajraech. 14.

15603

not exacted । II अनाकारित मग्न

exacting adj । II विप्रलुम्भक Mn

8.309, not e. ^९अद्योऽथ.

exactly I यथातथम्—

यथातत्त्व ibc (MBh), यथातथम् MBh,

R, Kathās — एव RV, MBh, etc —

यथावत् R Prāt, Mn, MBh, etc.

I II इव — निपुणम् R (also

निपुण ibc Pāṇ 6.2.24 and निपुणेन

MBh, BhP) — नियोजितम् MBh, Rāṇ,

etc — निपुणेन — समम् Mn, VarBṛs,

BhP — समर्थादम् Bhrt — समेन —

सम्रति TS, SB2, chUp — सर्वाङ्गम् Kathās.

briefly and e. निष्कर्षनिश्चयात्

MBh to be exactly defined

परिनिष्ठापनीय mfn ApŚr to be e.

fixed परिनिष्ठापनीय mfn ApŚr.

e. १० । I तथैव Mn, etc —

एवम् एव, तथैव — एव RV, AV.

III

exactness संनियमः Jain, Suix

wrought up into an ecstatic state 1 I

उन्मदित मह

eralt vb 1 I महीकृ , महीकरोति

— मह cl 1-10 (Dhātup 17.31, 235 35.15)

महति, महयति (Ved. and up. also महते, महयते)

RV, Br, Kauś, ChUp, MBh.

1 II वृध् caus वर्धयति (in later

language also वर्धयति) RV, etc — वृध्

cl 1 वर्धते Ved. and ep. also वर्धति trans. P, RV

— प्रवृध caus प्रवर्धयति Hariv — प्रवृध, प्रवर्धति

RV 8.8.2.

to be exalted 1 I ~~RV~~ महिय nom

महियते R. ~~RV~~ ~~cl 1~~ (intrans)

1 II वृध cl 1 वर्धते (intrans) RV, etc.

~~RV~~, etc.

exaltation 1 I समुन्नति f MBh, Kav, etc

— समुच्छ्रयः MBh, Kav, etc. / e. of a kingdom

राष्ट्राभितृद्धि f VarBrS one who has attained

e. प्राप्नोदय अभ

1 I समुच्छ्रित Suśr.

evaluated adi || 1 II अध्यूट — अनवम

f (आ) — उदार f (आ. and ई) (पु.

बह्वादि Pān 4.1.45)) — उद्ग्रहित —

उद्भूत — (sometimes उद्भुत) — उद्भट

Bhar, Vidh — वृद्ध RV — शिरसित

Divyāṅ — समुन्तद्ध Kāv, Pur.

I

sust.

अनुद्धट

not evalted adj

1 II

belonging to ane. person माहात्मिक

Mn 5.94

e. by the ins-pirine (draught of soma) लोदप्रवृद्ध

RV 1.174.6

e. merit महाभागता (X) महाभागत्वम्

(Mn)

e. position विभनः

R, Kalid, Varhys

Mn

माहात्म्यम्

~~महाभागत्वम्~~MBh, Kāv, etc ~~e. position~~

महाभाग्यम्

Mn, MBh, Pratāp

e. science श्रीविद्या

e. state माहात्म्यम् RVn, Kāv, etc e. with

sacrifice यज्ञवृद्ध RV very e. सुमेरु W.

exalting dominion अयं राष्ट्रवर्धन ~~अयं~~ R.

exaggerated adj 1 II अतिकथ — अतिकृत

— अधिकार्य — उत्कर्ष Yājñ — सोत्प्राप्त

Rathāv, Kād / an e. tale अतिकथा in an

e. manner अत्यन्तशः ind Boudh.

exaggeration 1 I अत्युक्ति b.

1 II अधिकवाक्योक्ति ४ — अधिकार्यवचनम्

Pān 2.1.33 — उदाहरणम् Sāh —

उदाहृति f Pratāpar.

examine ub II परीक्ष्, परीक्षते ऽभि,

etc — विमृश्, विमृशति MBh, Kāv, etc —

समीक्ष्, समीक्षते Mn, MBh, etc.

III अनुयुज् — अनुवीक्ष् — अभिवीक्ष्,

अभिवीक्षते (rarely I AitV) Śiṣṣ — अवचि,

MBh 3.10676, Seg — आकल् भिP, Śiṣṣ 3.

73, Kathās, etc — उद्दीक्ष्, उद्दीक्षते Pañcat

— उपपद् caus उपपादयति — उपपरीक्ष् ā —

कुष् cl १ कुष्णाति — ज्ञा desid जिज्ञासते (Pāṇ

1.3.57, cp. also P) Mn 2.13, MBh, etc —

दृश् Yājñ, Pāṇc — निघृष्, निघर्षति MBh —

निरूप, निरूपयति Kāv, Śiṣṣ, Sarvad, etc —

परिचि MBh, R — परिमृश्, परिमृशति, परिमृशते

RV, etc — परिशुद् caus परिशोधयति Kathās

— पश् only pres पश्यति, पश्यते Mn,

MBh, etc — प्रत्यवेक्ष, प्रत्यवेक्षते (cp. also

प्रत्यवेक्षति) MBh, R, etc — प्रविचि, प्रविचिनोति

MBh, R — प्रविचिच् (only pass प्रविचिच्यते)

— मृग् cl 4.10 (Dhātup 26.131, 35.46)

मृग्यति, मृगयते (मृगयति) MBh, Kāu, etc —

मज् desid (Dhātup 23.3) मीमांसते (sarely

ति, मीमांस्यते AV, मिमंसते, मिमन्निषते G& AV,

Br, etc — विचर् caus विचाश्यति Mn, MBh,

etc — विचि, विचिकेति, विचिनोति etc. MBh,

R, etc — विलोक्य MBh, Kāv, etc — विलोक्य

caus विलोकयति Gobh, MBh, etc — विविच्,

विविनात्ति Kāv, Kathās, BhP — विविच् caus

विवेचयति Pañcar, Svāh — शुध्, शुन्ध caus

शोधयति Pañcat, Yājñ, Sch — संचक्ष्, संचष्टे

RV, AV, R, BhP — सम्प्रेक्ष् Mn, MBh, etc.

III गालोड्य, गालोड्यते Dhātup 35.86.

easy to examine सुपरीक्ष्य Bcar to e.

(a witness) आचर, आचरति Mn 8.102, etc

to c. carefully सम्प्रविचर सम्प्रविचर caus

~~सम्प्रविचर~~ सम्प्रविचारयति R to c. with

distrust तुल द 10 तोलयति, तुलयति MBh,

etc.

to cause to examine । I परीक्ष caus

परीक्षयति Mn.

examined adj । I परीक्षित Mn, MBh,

etc.

। II अनुयुक्त अनुयुक्त — अकलित L

— लक्षित Mn, Sāh — शुद्ध Kām —

संशुद्ध Mn 7.219.

badly examined कूपरीक्षित ~~Pañcat~~

the being e. दृष्टत्वं Var, Kap difficult to be

e. दुर्विमर्श BkP 10.49.29 e. accurately

प्राविचारित Pañcat not e. thoroughly अनिलोडित

Sis 2.27 one who has e. अनुयुक्तेन (gana

इष्टादि-व.प.).

well examined II सुपरीक्षित Mn, Kām.

II सुनिरूपित Hit — सुलक्षित Mn8.

403 ~~II~~ — सुविचित Āpast.

to be examined II परीक्षितव्य Var,

Prab — विमृश्य BhP — मीमांसितव्य Jātakam

— मीमांस्य Golh, KenUp.

III अनुयोज्य Mn — द्रष्टव्य Vājñ —

नेतव्य Samk — विचेतव्य MBh, R, etc.

difficult to be examined दुष्परीक्ष्य MBh —

— to be e. medically एष्य सुष्ठ.

examination ॥ I परीक्षा Mn, MBh,

etc — विमर्शः PañcapBh, MBh, etc — मीमांसा

SBh, TĀh.

II अनुयोगः — उपपरीक्षणम् L, उपपरीक्षा

Niś — उहः, उहा L — जालोडितम् Vot —

दर्शनम् Yājñ 1.328, Hariv 5466 — निरूपणम्

Sarvad — प्रचिति t Kuttanām, विचिति t

— प्रविचयः Lalit — परिवितर्कः Diṇyāu —

रूपणम् Sāh — विभावनम् Mn, Vikṣ — विचयः

Ragh, Uttarāṣ, Car, विचयनम् — विचारः (i) c

t आ) RPrāt, MBh, etc — विवेचनम् Mn,

MBh, etc — शोधनम् Kām, Hit, Yājñ, Sch

— सवादनम् L.

after examination प्रश्नपूर्वकम् Hcat

belonging to the medical e. of ~~##~~ एषणीय

mbm ifc Suiss e. of a witness साक्षिपरीक्षा,

साक्षिपरीक्षणम् e. of metres छन्दोविचिती f

(१ रुग्णयनादि) Vām 1.3.7 medical e. एषणम्

Suiss.

examiner n II परीक्षकः Rājat, Pañc.

~~lmm~~ III अनुयोक्तृ m — मीमांसकः.

examiner of a lawsuit व्यवहारद्रष्टृ m

ApGz, Sch one who examines deliberately

प्रसमीक्ष्यपरीक्षक Car one who examines in a

court of law द्रष्टृ m Yājñ, Māricch.

wishing to examine II परीचिक्षिषु mbn

L.

III दिदक्षु mbn Mn 8.1.

examining adj II परीक्षक — विमर्शि

Kathās, Sarvad.

II आदायमान MBh — उपपरीक्ष Divyāva

— दर्शक — दर्शिन ५८ MBh ४.1757, R, etc

— विवेकिन — विवेचन १ (३) Sāh.

any work examining Vedic ~~ritual~~ ritual

समीक्षा.

desirous of examining II जिज्ञासु MBh

MBh, R, Bhp, etc, जिज्ञासक MBh, जिज्ञु MBh

R1.9.23. ~~the जिज्ञासु mbr MBh, R, BhP, etc,~~

~~जिज्ञासक mbr जिज्ञा~~

examining the good qualities (of speech)

गुणविवेचन not e. accurately निष्परीक्षा MBh.

examining n II अन्वीक्षणम्, अन्वीक्षा

common Nyāyad — उपपादनम् L — मर्शनम्

BhP, मीमांसा.

the act of examining carefully सुलक्षणम्.

example. n. I. १५५. १५५: MBh,

R, etc — उदाहरणम् Sah, Kās, etc

निदर्शनम् ŚrS, Mn, MBh, Kāv,

etc. निदर्शनत्वम् (Naush) — (in

logic.) उदाहरणम् Tarkas 41, Nyāyad,

Nyāyak.

— II उदाहर: L — उदाहरणम् f

— उद्देशकः — उपोद्घातः — निरा f

Suśr, sāh, schol — परकृति I

Nyāyam, Sch, Kull — प्रदर्शनम्

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

as an example दृष्टान्तः MBh

2. 70. counter example, यत्प्रतिपक्षम्

Pan, Sch, Vam, Vprat, Sch an

example from a Kramasamhitā

यत्प्रतिपक्षम् an example in

gram) न्यायः — प्रदेशः (if f

आ) R Prāt, MBh, Yājñ, Sch

an ^{e.} example (in law etc). प्रदेशः

(if f आ) R Prāt, MBh, Yājñ,

Sch — an ^{e.} example of a thing by

its reverse अभ्युदाहरणम् L an

example of virtue न्यायाधारः

explained by an e. दाहयन्ति mf.

(इ) न, ल, दादृष्टान्तिः म् (इ) न

Samk on Bādar 2.3.24

following another's e. कृताङ्गकर

mfn. śr, Kāty śr for e.

तथा हि one who uses an e. as a

proof दादृष्टान्तिः म् (इ) न Sch

(fig) one whose e. is followed by

others सीमानुक्षः MBh to adduce

as an example e. दृष्टान्तम् Nam

दृष्टान्तम् Sch. on Prab 6.12

to give an e. in addition

अभ्युदाह AP a book containing

examples प्रदेशशास्त्रम् MBh.

containing e. दृष्टान्तवत् mjm

Jatakam knowledge of e.

लक्ष्यज्ञात्वम् to state e. व्याह,

व्याहरति, व्याहरते (with उदाहरणानि).

exanimate I.I गतजीव mfn (अ)

n ~~Katha~~ Kathās, गतजीवित mfn

Dās, गतप्राण mfn R — गतमनस

Ts 6

a kind of exanthema I II

tonic Suss.

31/1/1912

exasperate vb II रुष् caus (or cl 10

Dhātup 32.131) रोषयति, रोषयते MBh, Kāv,

etc.

I ॥ रुष् cl 10 रुक्षयति (Vop also ~~रुक्षयति~~

रुक्षायति) Jātak.

exasperated adj II रोषित MBh, Kāv,

etc.—

III विरागित Vajracch.

exasperated against संख्य MBh,

Kāv, etc.

intending to exasperate कोपयिष्यु

mbh MBh, 1.6838.

exasperating प्रकोपणम्, प्रकोपनम् MBh,

Hit.

excavate vb II उत्खन्, उत्खनति —

खन् cl । खनति RV, VS, AV, etc.

II उत्कृ, उत्किरति VS, ŚBh, KātyŚr,

MBh, Śuśr, etc — निर्भिद्, निर्भिजति (with

खम्) BhP — वितृद्, वितृणति, वितृन्ते AV,

KaṭhUp, caus वितर्दयति ŚāṅkhŚr.

excavated adj II उत्खात — खात RV

।॥ निखात — परिवर्धित :

as excavated यथाखातम् SBh, KātyŚr.

the act of excavating खननम् Das,

Rhartz, PSaru, etc.

excavation n ।॥ खातम् — पातालम्

(rarely m, ifc + आ) ॥॥ — वेद्यः VarBhS

वेद्यनम् — मुरुङ्गा Mudr, Kathās, Divyār.

any excavation in the ground इरीणम्

AV, TS, SB₂, KatyS₂, इरण an e. for

water round the root of a tree पांसुमर्दनः L,

आलवालम् coming from e. रवन्या mf (आ)

n TS 7.4.13.1.

excavator n ^R II रवनकः MBh 3.640,

R.

a female excavator रवनकी Pāṇ 3.1.

145, Pat 4.1.41, Kāś.

exceed vlt III अक्षि व pass

अक्षि चयते RV 1. 102. 7, 7. 32. 12

उल्लङ्घन caus उल्लङ्घयति MarkP,

BhP, Das, etc - इति कृ Ragh

17. 18 परिभू caus परिभावयति,

परिभावयते BhP - समलिक्रम,

समलिक्रमयति, समलिक्रमयते MBh.

III अक्षि च I, अक्षि च L

शील caus (cl 10) शीलमति Vop.

exceeded adj I अतिक्रान्त.

I II उल्लङ्घित — समतिक्रान्त MBh

— हारित पितृ.

not exceeded I अग्रक्रमित.

exceeded by 60 सप्तस्यधिक

exceeded in profit (as the interest

of a loan). प्रकषित not to be
exceeded. अवितस्यन्मि.

exceeding । II उत्क्रमणम्.

exceeding adj । I अतिग

(ifc) अतिक्रमिन् (ifc).

। II अतिक्रामक L - अतिभारभूत

Bear 2.2 - अतिमित उत्थाना

उदितर Nris Up उदुह L -

उदित - उपाधिक - उजित मभ,

Bhag, Ragh, Mit, etc विनिन्द

Pancar - समतिरिक्त समधिक f

(आ) R, Var B.S, Mit - समधिकतर

- सुभृश मभ, Bhr - हारित

Var B.S.

exceeding a Bodhi satra

अतिबोधिसत्त्व Matatim e. a day

in duration अतिवर्ति Pan 5.4.88,

Sch e. a hundred अताधिक ५

(अ) MBH e. a necklace (in

beauty). अतिमाला Laghuk 1017

e. all measure अताधिक Var Br S

e. an angula (finger's breadth)

अत्युच्च e . degree उत्तरोत्तरम्

'exceeding 100' इति पर e . in

degree पर f (आ) e . in number

पर f (आ) RV, etc e . in size

प्रमाणभ्याधिक $Pan'cat$ e . quantity

उत्तरोत्तरम् e . the common measure

अभ्याधिक f (आ) MBh, etc e .

the usual measure इति R,

Prab, Pañcat, etc e. what is

usual समाधिक f (आ) Kāv, Sāh

more exceeding प्रशंस्य e. life.

| अतिप्राणम्.

exceedingly । I अत्यन्तम्

अत्यर्थम् — अतितराम् (compar

of अति).

171 अतिगाढम् - अतीव compae

अतिमित्रम् Sij 4.25 - अधिकम्

अभिशङ्गम् (in comp अभिशङ्ग-)

Rājat - अभ्यधिकम् MBh 13.

580, etc अतितराम् Kum 14.

16 & 15.28 - प्रगाढम् Kāv,

Susṛ प्रसन्नम् Ritus, Sij -

प्रसह्य MBh, R, Mriech —

बहुतराम Caus. भूयसा Kālid-

भूयः RV, etc मङ्गल L - महि

RV, AV, VS, Śāṅkh Śr.

विशेषण, विशेषात् Mn, MBh, etc

— सर्वथा MBh, Kāv, ~~etc~~ Hit

सर्वविशेषम् MBh, Kāv, etc

मुष्णु RV, etc.

exceedingly compassionate

महानिरासिक mfn Lalit e. foolish

गण्डमूर्ख mfn L e. full of

thoughts, उरुधितुल्यः e. happy

निकामसुखिन mfn Sis 4.54

e. harsh संरम्भपक्ष, संरम्भरुक्ष

Vikr 3.20 e. rough संरम्भपक्ष

e. old वयोऽतीत, वयोऽतीत mfn

Mn, MBh, etc e. passionate

15650

इतिमात्र मय BHP 1. 11. 33.

अथवा

15651

excel vb 1 I आतिशी, अतिशोते

व्यतिरिच्य
~~व्यतिरिच्य~~

Pass व्यतिरिच्यते (acc or ^{abl} ~~ele~~) BNP.

1 II आतिक्रम — आतिभू P (once Ā Tār)

P.r, ~~h~~, etc — अत्यस् RV 7.1.14, AV —

अत्युत्क्रम — अधरय — ~~om~~ अधरयति —

अभिक्षिप (only P Pāṇ 1.3.80) Bhatt ____

अभ्यासि RV,
अभ्यास ~~अभ्यासि~~ RV, AV ____ अवहा, अवजानाति Kāvyād
A

____ अवहा Pass अवहीयते R 4.2.11 ____

उत्था, उत्तिष्ठति, उत्तिष्ठते MBh, R, etc ____ उद्या, उद्याति

MārkP ____ उद्विच Pass उद्वित्यते RV 1.102.7

7.32.12 ____ क्षिप् cl 6 क्षिपति, क्षिपते

Ø (MBh, etc, cl 4 क्षिप्यति only Bhatt)

BhP 4.3.24 and 15.17 ____ गम् caus गमयति

Prasannar 1.14 — जि cl 1 जयति, जयते

IV, etc — तिरस्कृ, तिरस्करोति (also तिरः करोति) Pāṇ

1.4.72, 9.3.42) Rāg 3.3, Pañcat, Bratt, etc

— दुर् cl 1 P RV — दो cl 3 P RV, AV,

Br — निकृष्टक Kāv 2.37, Ech — पराक्रम पराक्रमति,

परिगृह्णीते

परिक्रमते AV, etc — परिग्रह, परिग्रहानि,

परिभवते

Mn, Prabh — परिभू परिभवति / RV, etc — परिमृद,

परिमर्दति

परिमृद्धानि (ep. also परिमर्दते) MBH — पृ

cl 3 (Dhātup 25.4) पिपति (acc) RV 8.

50.8, AV 11.5.1.2 — प्ररिच, प्ररिच्यते RV, TS

— प्राप्, प्राप्ते RV — लघाय Tom लघयति

Hear — लङ् caus or cl 10 (Dhātup 33.37.

151). लङ् यति R, Ragh, Rājat. — विरिज् विरिजते

विरिजते (abl)

to excel in विरिज्, विरिजते (rarely विरिजति)

(instr) Baler to e. by विरिभा, विरिभति (instr)

RV, etc.

continued

विराज ~~विराजति~~ विराजति, विराजते (abl) RV, nV, Pr

विराज, विरोचते (acc) MBh — विरुद्धः caus

विरुद्धयति Kāvyaḥ — विशिष्टः pass विशिष्यते

Mn, MBh, etc — विशिष्टः, caus विशेषयति MBh,

Kāv, etc — व्यतिक्रमः, व्यतिक्रामति, व्यतिक्रमते R

व्यतिक्रमि Bhatt — व्यत्यस्य व्यतिस्ते Bhatt

शील — caus (cl 1) शीलयति Vop

— हस् cl 1 हसति Kāvyaḥ

समतिक्रमते

— समतिक्रमम्, समतिक्रामति ५ Bh —

समती, समत्येति Bhag. — (big) हो caus

हेपयति .

(fig) to excel

to excel by विभा, विभाति (instr) RV, etc to

e. in विजि, विजयते (rarely विजयति) (instr) Balar

to e. in worth अत्यहं RV 2.23.15 to e. so

as to put to shame. आक्षिप्, आक्षिपति .

to be excelled 1 I अतिशी pass अतिशय्यते.

to cause anyone to desire to excel निग्रह caus

or desire निजिघृक्षयति Bhag. to wish to e.

जि desi जिगीषति, जिगीषते

(Pār 7.3.57) AV 11.5.18, Tā 2, ŚBr, Śaṅkṣr, MBh,

etc.

excelled & & adi 1 I विशेषित

Hariv, Mālav — अधिकृत Śāk — तिस्कृत —

reñcat.

1 II अवधारित Śāh —

प्रत्युद् BhP — मुषित Kāvyād —

व्यवहित — हसित Kāv.

not to be excelled 1 I अनधिक ~~अधिक~~

excellence 1 I उत्तमता, उत्तमत्वम्

xxx
— श्रेष्ठता AitBr, Mn, etc, श्रेष्ठत्वम् SmSr

— उत्कृष्टता, उत्कृष्टत्वम् — वैशिष्ट्यम् MBh,

Kān, etc — गुणः Mn, MBh, etc —

गुणवत्ता MBh 14.86, R 2, Ragh 8 —

प्रकर्षः MBh, Kān, etc — MBh, Kāv, etc

उत्कर्षः

Mān, R, Pañcat, Hit, Kethās, etc

समुत्कर्षः

MBh, Bhar

विशिष्टता

Hit

विशिष्टत्वम्

Samk, Vedāntas.

1 II उत्तरम्

R, Pañcat, Kethās, etc

उद्भूतः

उत्सदः

Divyāv

उपधानम्

Bālar, Siddh

औत्कर्षम्

Priy,

औत्कर्षम्

L

कोटि

f

Pañcat, Ratnāv,

Sarvā

गुणत्वम्

Suśr 1.45.7.19

गुणपूजम्

Sis 9.64, गुणप्रकर्षः

Mricch

4.82, Kpr 7. $\frac{11}{12}$, गुणमहम् $\frac{11}{12}$ # —

गुणोद्यः MBh — धारा L — निरवद्यम्

— परभागः Kālid, Pañc, Kathās, परभागता

Pañc, Kathās — पाकः Hariv, Kāv, etc —

प्रकर्षणम् # — प्रक्रिया Mā, Kathās, etc —

प्रधानता i., Hariv, lit, Vedāntas — प्रशस्तता,

(Mear) — प्रशस्ति f

— प्रशस्यता Henac — प्राणित्यम् Malac

— प्राग्भावः न — प्राशस्यम् Malatim,

Kathās — भागः (ifc f आ) RV, AV, Pr, GrC,

DhP — भवः MPh, Kāv, etc, श्रेयस् ⁿ L —

भयता Rājat — मचर्चिका (ifc) g

मतल्लिकादि (Ganar) — लक्षितत्वम् Jātak —

(उद्गमन् ⁿ M8h

— ~~xxxxxxx~~ * (lit.) वरिमन् ^m
x

— विराज् f 22, 31, 33 — विशेषः

Am, Kāh, etc — शस्तता MarkP — शस्तम्

— सत्ता, # सत्ताक (ifc) filak —

समृद्धि f AV, S'r, Up, etc —

सम्पत्ति f An, S'r, सम्पद् f An, S'r, etc —

सम्पत्ति, सम्पत्तिक (ifc) Kull — साधुण्यम्

AV, aris — साधुण्यम् Car —

साधुत्वम् lāty, Prāt, Sen — सुन्दरता सुन्दरत्वम्

Kāv — सौख्यम् Ka, Kāv, etc .

According to excellence श्रेष्ठतः 123

Copy ... प्रकर्षितन्त्र ॥४॥

... सर्वगुणसम्पन्न ॥४॥

... सार्वगुणिक ॥४॥

(to distress) e. दारुण (in pain), दारुणम्

(before a verb) e. in case of वाग्गुणः 1

e. in truth सत्योत्कर्षः ॥ ॥ e. of a process

प्राद्वानवर्चसम् AV e. of a fortress दुर्गसिम्बद्

f = the e. of a husband भर्तृगुणः

No 9.24

the e. of a matter द्रव्यप्रकर्षः

Page 3.4.11

(a word to express) e. of any kind सिंह (life)

the e. of a pearl मुक्तागुणः

Page e. of

colors वर्णप्रकर्षः = e. of form

वपुप्रकर्षः ~~Page e. of form~~ रूपसम्पत्ति ~~(life)~~

सुशीलत्वम्

रूपसम्पद् (life) f e. of temper सुशीलता

Kā, Yet, Hoar

Y the e. of the sound, of

as or . (arthaguna) शब्दगुणः

Vol 3.

1. 4 high e. महाभागता महाभागत्वम्

~~महाभाग्यम्~~ महाभाग्यम् Mn, Mah, Pratip

endowed with excellences गुणवत् mfn

U, etc. having boundless excellences अनन्तगुण mfn

possessing all excellences सर्वगुणिन् mfn

गुणाकर m (AT) Lalit 22.43

possessing excellences in everything सर्वसगुण mfn

15666

possessing great excellencies

Kathis ~~सम्प~~ महागुण ~~म्प~~ 1.7.1, prob possession

of many excellencies बाहुगुण्यम् 7.71

rich in excellencies गुणाढ्य ~~म्प~~ 1.7.6

excellence
seeking for excellence विशेषार्थिन ~~म्प~~ 3p

restrained things of mind e. देव mf (ई) n

transcendent e. प्रकृष्टता, ~~म्प~~ प्रकृष्टत्वम् hit

tr. a. सत्योत्कर्षः ~~म्प~~ want of excellencies

नैर्गुण्यम्

Var., f. inc.

अपिगुण 12.12.2677 — अर्थ L — अवदात
 ५

1111, etc — अहीन Verses, Page 12.13 —

आकर L — आद्य ifc AV 12.12.1, 192

— आर्थ f (आ and आरी) — आळ L

— इन्द्र: ifc Mn, Hit — उडुमर Prab, Pāṇini

etc, उडुमर
 ५ — उत्तर L — उत्ताळ Git — उत्सद

Divyāy — उदन्त — उद्गाहित — उद्भट

Phar, Vidhān — उपादेय — उरु f (की)

RV, AV, MM, Ragn — ऊर्जित MM, Ragn, Ragn, Hit,

etc — ऋतजा RV II 3.58.8 — एक

Ragn, Hit, as, Kum, etc — ओह RV 1.31.1 (33y)

— कर्क f (ई) # — कल्याण f (ई) (gana

बहादि) — कुवूहल = — कुपत =

— कृतलक्षण f (आ) — गण्डः (only in 1999) I

— चित्र f (आ) RV — चेतन f (ई)

RV, AV 2.4.21 — जात्य ife # — दुयायस्वन्

— तार L, S.H. — दुष्टर V, AV दुष्टरतीतु

RV, TS XXXY — द्युमत h AV, V, BHP — निर्वर L —

पाण्य L — पारमार्थिक f (ई) * — पुष्कल

f (आ) RV, etc — पूर्वभाज RV — प्रगुण्य *

— प्रशस्य RV, Nir, Mah, etc — भद्र f (आ)

RV, etc — भव्य f Kāv, Fur, Kātās sryim

~~+++ in~~ — ~~+++~~ ~~---~~ महु L — यशस्

RV, AV — यशस्वत् RV, TS — लक्षित Jātak

— वरेण्य RV, etc — वर्य MBh, Kāv, etc

— वसु f (उ or की) RV, Gr̥s̥ —

विभू or (Ved) विभू f (उ or की) RV, etc

— विशन् RV — विशेषः (in comp) विशेषवन् १

विशन्, hariv — वीर f (आ) L — वैशेषिक

f (ई) MBh — शस्य न — शम्बरः L

— शार्दूलः MBh, Kāv, etc ' — ' शोभा (ife) —

शोभन f (मा or ई) MBh,

Kāv, etc — श्रेयोमय f (ई) — श्रेयः — श्रेयः भाज

Mh, — ष (only L) — सत्त्वसम्पन्न — सत्त्वसम्पन्न

— समञ्जस Mn, Mān, etc — सम्पन्न AV, etc —

सर्वजित = — सहोर L — साधु f (वी)

shr, etc — सार f (आ) — Bhp, Pañcer — सु

inl kV, etc — सुगुण f (आ) — Saurap

सुगुणि — सुप्रशस्त AV — सुमेरु =

— सुरभि f (इः ई) L — सुशोभन

f (आ) MN, Lalit, Nathās — ^{य्य}सुषे ~~सुषे~~ RV

— स्पाहि = (आ) RV, Bm² abode of the e.

ones अर्थवर्तः anything e. मतद्धी Sāh .

anythingxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

anything excellent of its kind 1 I

प्रकाण्डः, प्रकाण्डम् ifc Gcar, Bālar, Gaish.

1 II मतल्लिका (ifc) g मतल्लिकादि

(Gcar) मतल्ली ofh — मचनिका (ifc) g

मतल्लिकादि
(Gcar) 'anything, ex c. of the kind of a jewel'

वैडूर्यम् (rarely वैडूर्यः) (ifc) anything

the most e. of its kind वृषः Bā, kāv, etc

found only person or
being in e. things विशेषस्य

Kāvyā 2.170

being in the best e. order of life (viz. in

that of a house-holder) जेष्ठाश्रम

M 3.78,

जेष्ठाश्रमिन

belonging to anything e.

उत्तमीय

(gāṇ गहादि Pāṇ 4.1.138) the best

of e. men नरवरोत्तम

consisting of e.

warriors सारयोध

desc. from

an e. rice विशिष्टकुट

Subj. 'e. and less e.'

कुलोपकुलम्

Sūryapr e. and not e.

कुलकुल

क

an e. answer

प्रगयणम्

Das

an e. a Apasras

परमाप्सरम्

~~परमाप्सरम्~~

f R

an e.

attendant

कुलसेवकः

Paricat

an e. body

प्रकुलम्

L (v.1. प्रह्व) .

e.

an excellent teacher 1 I

द्विजवर्यः

#

— विप्रचूडामणि

—

— द्विजदेवदेवः

#

an excellent teacher

^{e.}
an excellent bull 1 I तुषेन्द्रः

BEP

परमगवः

L.

1 II (applied to Praja-pati) अत्युषभः

Mir. e. by birth कुलोत्कट L an e. carrier

रथोत्तमः Bhag.

^{e.}
~~an excellent~~ cow 1 I गोप्रकाण्डम गोमचरि

Pan 2.1.60, Kās — सुगो f Pan 5.4.60,

Sch. —

1 II गबोदधः

Pān 2.1.66, Sen

गोमल्लिका

~~Si's~~ Si's 12.41 ~~Si's 12.41~~

— चिकूणा L, चिकिणा # — निचिकी L

— नीचका, नीचकी, नीचिका — नेचिकी L

an e. day
~~an e. day~~ परमाहः 1 e. elephant राजहस्तिन्m Pān 6.2.66, Sen an e. fighter य रथधुर्यःMBn an e. flower अभिपुष्पम् L an e. form

आकृतिविशेषः

an e. Gārgya

अतिगार्ग्यः

Pat on pān 4.2.191 an e. hero (like a bull)

नरवरवृषभः नरवरोत्तमः 'an e. hero' मूरव्यः पक्षः

e. in भासुर युद्ध cat

Pat, Jo. / e. in all parts वराङ्ग L

e. in its kind देख्य Pat 'e. hero' अयस्कण्डः

अयस्कण्डम् (अयस्कण्ड कस्कादि व.प्र.) an e.

king राजहंराः (life f an) L — पार्थिवर्षभ

Pat 'e. jewel' परमणि n Kathāra —

मणिविशेषः Pat an e. raised कन्यारत्नम्

कुमारीतल्लजः ife L, .

an excellent man I I पुरुषोत्तमः ariv, Sāh

पुरुषपुंगवः W, पुरुषर्षभः 113h, R

उत्तमपुरुषः L, उत्तमपुरुषः — नरवरः

पुरत्नम् Rājat:

1 II एकपुरुषः L — गुणनिधि n

नरवीरः 113h. / an e. mare अश्वमतल्लिका

अश्वमयत्रिका Pān 2.1.60, Kās, अश्वकुञ्जर

e. nun उत्तमजनाः m pl Charly (Hit, etc)

an e. minister मन्त्रिप्रकाण्डः kājat an e.

monkey बानरराजः an an e. object परमार्थः

an e. or गोवृन्दारकः Pān 2.1.62, Kās

गोकुन्दारः Pān 2.1.62, Kās e. persons

सहोकाः m pl Kāv an e. position

सुस्थिति f Ragh an e. prince कुलभूभुत

m Kathas ११. 7 an e. servant कुलसेवकः

an e. 'server' परमोपासकः m. L. an e. son

Heav' e. singer' प्रगातृ m. L. an e. son

पुत्ररत्न — सुपुत्रः Kāv an e. specimen of

तल्लमः ifc L, Sch an e. sword (one of the

royal insignia) रवइमणि m Divyādv 12

an e. teacher चोराध्यापकः Pan 8.1.67, Kās

an e. teacher अयुताध्यापकः Pan 8.1.67, Kās

e. through अभ्यूच्छ्रित (instr) Kash 18.2

an e. warrior सूक्ष्म

m To an e. warrior

विक्रान्तयोधिन m MBh 'e. water' सुरोत्तमम्

Gobh, Seh.

an e. warrior I I श्रीरत्नम् Kāv, Varāṇ, etc

etc — वरश्री Moh, Varāṇ, Kathas.

an excellent warrior I II कमला L

— गोलेमी L, वरयोषा ± — धानिका

— नाशिरत्नम् — पद्मिनी RIL 399

परमाङ्गना MBh, n — करवर्णिनी

MBh, n, etc — शिरवर्णिनी L — श्रेष्ठा

MBh — सरस्वती L = शिरस्तीरत्न —

(one who is handsome, healthy and affectionate)

रत्नम् L / endowed with e. qualities सवर्ण

MBh (Bh) giving up what is e. गुणत्यागिन्

Subh granting e. gifts चित्रराति AV 6.62.

5811, चित्रराधस्

RV 8.11.9, 10.65.3, AV

1. 2. 2 having an e. seat वरासन L

having an e. skin त्वक्सार

Laghu 2.

16, 3. 1. 35 having an e. smell सुपुण्यगन्ध

MBh having cows as the most e. part गोअग्र

f (आ) RV having e. chiefs स्पाहिवीर RV

having e. children सुपुत्र f (आ) RV, AV,

TBr, etc having e. hair शस्त्रकेशक L

having e. horses रक्त्वा f (आ) RV

having e. une-stalling वरेण्यक्रतु NV, 4V

having milk as the most e. part गो अग्र f(आ)

NV having most e. energy श्रेष्ठवर्जम् NV

having one e. eye एकाक्ष I a jewel of a

body i.e. none. only शरीररत्नम् Melatin

a kind of e. pe/nerb श्रेष्ठशाकम् L

made e. by preparation संस्कारविशिष्ट Gaut
ant-

a man superior to all the most e. men अतिश्रेयसि

m 'the noun of', i.e. the best . among चन्द्र.

ife.

^{e.}
more excellent 1 I श्रेष्ठतर

Bu

Mn 5.113, R 3, Pañcat

गुणवत्तर

सारतर

f (आ) Samk on ChUp.

1 II

1 II (than)

~~more excellent (than)~~ 1 II अभ्यधिक

f (आ) (abl. or instr. or in comp.) 1 II, etc

— उक्कषिन् — Kāvyaḍ — उत्तर — RV

— ज्यायस — (Pāṇ 5.3.61 f , 6.4.160)

RV, etc (ifc Pāṇ 6.2.25) — (than) ज्येष्ठ

(Pāṇ 5.3.61) (abl.) WBr 13.7205 — प्रधानतर

WBr — प्रशस्त — Gaut — वरतर — Sindh

Sindh — वरीयस् — WBr, Wp — वसोयस

WBr, Wp — वस्यस् — (abl.) RV, VS, TBr, Tup

— वृन्दिष्ठ, वृन्दीयस् — Pāṇ 6.4.157, WBr Vop —

— श्रेयस्

RV, etc. a more e. flexxy

flavour रसविशेषः MW a more e. juice रसविशेषः

MW a more e. woman श्रेयसीतरा, श्रेयसीतरा

Jan 6.2.45.

e.
most excellent I I श्रेष्ठतम RV, etc

the most e. वरिष्ठ f (आ) RV, etc, वरिष्ठक

Pañcar xxxx most excellent वरतम L,

वरतर cinhâs — प्रवर f (आ) in, 'Bh,

15690

etc. ~~the most e.~~ सारिष्ठ

~~dark most e.~~

सुविशिष्ट

Heat.

1 II उपम

(आ)

RV, AV

1000 M

~~the most e.~~ क्रक्ष

(ifc.)

L

कूट:

कूटम् Bhp 2.0.10

गुणवत्तम

Yājñ 2.78

ज्यायम्

Pān
(5.3.61 f, 6.4.1x69 160)

5.3.61 f, 6.4.1x69 160)

Regd 13.33

ज्यायिष्ठ

MBh 8. 3701, Hariv

7265

ज्येय

KenUp

ज्येष्ठ

/// (Pāṇ 5.3.61) RV, etc — निःश्रेयस्

f (ई) Mn, R, etc — परम f (आ) RV, etc

— परमक f (इका) Mn, R, etc — पराध्य

f (आ) Br, ChUp, MBh, etc — पूर्वस्थ MBh

— पूर्ण f (आ) RV, etc — प्रथम f (आ)

RV, etc — प्रधानभाज MBh — प्रधानतम MBh,

Usr — प्रवहः MBh, R — प्रमुख Hit

— प्रवेक Mn, R, etc — प्राग्य MBh, R

Hariv. ~~RV, AV, Br, ChUp, MBh~~ वरि (अ) (अ).
~~RV, AV, Br, ChUp, MBh~~

~~RV, AV, Br, ChUp, MBh~~ the most e.

वरिमन् RV, AV, Br, ChUp, MBh वरीयस् RV, AV, Br, ChUp, MBh

वसिष्ठ RV, AV, Br, ChUp, MBh वृन्दिष्ठ

RV, AV, Br, ChUp, MBh वृषभः RV, AV, Br, ChUp, MBh

श्रेयस् RV, AV, Br, ChUp, MBh श्रेष्ठ

RV, AV, Br, ChUp, MBh श्रेष्ठतम (?)

साधुतम साधुतम

सामुत्क्रांतिक f (ई)

Bulfin

सारभूत

साररूप

Chandom

सुमहाभाग

f (आ)

Bulfin

'XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Comp) sis, mth, etc

the most e. among वर f (आ) (gen. loc, abl or)

the most e. among birds' पक्षिप्रवरः

Bulfin

the most e. among men' लोकज्येष्ठः

Bulfin

the most e. among thousand' सहस्रपरम

f (आ)

Tār

the most e. chariot

रथसत्तमः

Bulfin

the most e. fish' क्षयश्रेष्ठ

Bulfin

the most e. for

वर f (आ) (gen) ŚrS, MBh, etc

'a most e. king' पार्थिवचन्द्रः (ह. चाध्रादि

Kās) नरेन्द्रचन्द्रः Ratnay 1.4 a most e. jewel

मणिप्रवेकः the most e. member of the

होय एकाङ्गम् T most e. of महामात्र

comp
(comp.) the (gen, i.e. the) most e. of

यूडामणि in 19c Kathās, 193.295, Dhūrtas

1.3, the most e. of a number एकवृषः AV

the most e. of any kind ऋषभः

'Sh, n, etc

नागः

(ifc.) L

the most e. of

any race ऋषभः

'Sh, n, etc

'the most e. of

all'

सारत् सारतरम्

most e. of all

परोवरीयस

CHUB

the most e. of the sages

ऋषिसत्तमः

most e. palaces प्रासादाग्राणि

n pl MW

the most e. specific ज्येष्ठयज्ञ

TandyaBr 6.3.

8 the most e. Jnan ज्येष्ठसामन्

n TandyaBr

181.2.3 a most e. वरनारी ~~the~~ ~~a most~~

e. woman गोविन्दनम् in the necessity

of being e. सुभावितम् such 'O e. man!' सोम्य

(voc.) Ma 3.125 of e. form गुणवद्वपुः dear

उदारशोभ
of e. splendour 'if excellent valour' उत्तमेजस

a person e. by प्रवीरः (comp) 12th, 14th, etc

(ifc. f आ) + प्र 'possessing e. qualities'

सोपधान something e. सारतरम् Cat a speech

containing an e. answer प्रगमनम् 35h

the state of an e. fighter रथधुर्यता Jñtak

(with Buddhists) the three e. things (viz. Buddha,

रत्नत्रयम्

(Dharma and Saṃgha) | (with Jaines) the three e.

things (viz. sanyag-darśana, sanyag-jñāna and

sanyag-cāritra). रत्नत्रयम्

e.

very excellent adj 1 I अतिशस्त

महाकल्याणक

Susr, Bhpr. — प्रकल्याण

Sivog.

1 II बहुशास्त्र सुपुण्य

Man

^{e.}
what is most excellent ज्येष्ठम्

RV 10.

120.1. AV. ~~ka ha ha~~

^{e.}
to be excellent 1 III भन्द cl 1

~~to be~~ — बल्ह cl 1 बल्हेते
Dhatup 16.38.

(Dhatup 2.11) भन्दते L $\frac{1}{\text{to make e.}}$ भन्द cl 1

(Dhatup 2. 11) -भन्दते L ~~to be e.~~ -cl 1

~~Dhatup 16.38.~~

excellently 1 I सुष्ठु ind RV, etc

सविशेषतः ind W — परमम् ind Kā, Kāv,

etc.

1 II ऊर्जितम् ind . most e. सुतमाम्

ind W.

excelling 1 I अतिशायनम्

1 II उत्प्रेषः R — विशेषणम् 1.73

तरः
विशेषणम् . 'e. in wisdom' प्रज्ञाभद्रः Sudh

15700

wish to excel देवः L.

desire of excelling जिगीषुता

~~Kathas 18.35 . desire~~

~~Kathas 18.85.~~

adj

अतिशयिन्

excelling

L I

अतिशयिन्

पुरोभू

RV

अवधीरिन्

Das

तिरस्कारिन्

ifc

Kathāy 1.25.

1 II ककुभ

VS, TS

गञ्जन

ifc

Git 1.10, 10.7, 12.10, Sāh 3.50, Jch x — जिष्णु

(with acc) Bhartr 1.5, Vop 5.26 — तर

ifo — पयादि W — तानवकृत ifc Bhr Miller 1

— तिरस्कर f (ई) (with gen) BhP 1.10.

27 — तुर RV, AV 7.50.2 , TS 2, Kauś 91

— निषेधिन Ragn — निष्ठा RV —

— प्रभव ^{RV} λ-प्रभु ^{RV, etc} — मुष् (ifc) Megh, Kād,

Bāler — हसन् 3is 5.63 / e. about any

पुरुनिष्ठ, पुरुनिष्ठा ^{iv} e. by प्रकर्षवत्

(comp) Sank.

excelling in l I प्रकर्षवत् (comp) Sank

— विशिष्ट (loc. instr. adv. in तर or

(comp) Mn, MBh, etc.

l II समुदागत (comp) Lalit —

समुदेता (comp) Apast. e. in speed अतिपातिन

e. in world लोकोत्तर f (आ) kashās, asjat, etc.

striving to excel जिगिषु ^{mfn} R 1.13.21,

WHP, etc wishing to e. आजिगीषु ^{mfn} L

except 1.6 III अपनी

Commission R Brat — उद्ध,

उद्धति, उद्धते — लज el 1 PA

Various, Causap, Sch — वृज Caus

लजयति Mh, MBh, etc.

2 II अपवद P R Brat. —

~~अपवद~~ अपवद caus अपवादयति R Brat

except II विना (preceded)

or followed by an acc, instr

rarely abl) AV 20.136.13 (not

in manuscript) Mn, MBh, etc —

लज्जम् (mostly ife exceptionally

with acc) Gr̥ss, Mn, etc —

अपहृत्य * Ragh — अपवर्ज्य *

— व्यतिरिक्तम् MW.

III अन्तरा — अन्यत्र Mānḍr,

gair — अथवा MBh — अथवा

(with acc or abl) Divyā —

परः — पर पान 1.4.88, Kās —

परः — परः — परः —

परः Bhatt — लोके (also with

परः () — मुद्रा Kās,

Pān Pāncat.

~~except taste 22/1/88 Bhag~~

e. taste रसवजम् Bhag क

e. the account स्वर व्यतिरिक्तम्

e. the cases mentioned

उक्तवजम् e. the face सापमुख

Pāṇ 6.2.186 e. the Saurīras

परिसीवीरम् Pāṇ 6.2.33, Vārtt. 1.

Pat except 2 द्विपरि Pāṇ 2.1.10.

kāś.

excepted adj I I व्यतिरिक्त

W.

I II व्युत्प W — व्युत्प -

W.

to be ^{II} अपवाद com. on

TP. at.

III व्युत्प Kusum that

from from which the thing

to be e. is e. उद्देश्यार्थ Mn 10.

85.

having excepted 1 II

अपवाद — उद्देश्य.

excepting n IT लज्जः W—

लज्जनम W.

IT उक्तः Comm. on Kātya.

excepting adj IT अपवादक

Comm. on F. Prāt — ⁽¹⁾ ^(V) त्रिभुजित

etc कश्चि, Var Br. S.

IT व्योतेरेकिन — tarkias —

व्योतेरेकिन f (इका) śāntis, tarkias,

Vedāntas etc.

excepting IT इति ind RV,

AV, MBh, Pāṇcat, etc — विहित

ind (acc) Hariv, Var Brs —

अथ ind (mostly if, exceptionally,

exceptionally with acc) Gr̥śrs,

Mn, etc — अथवा ind I.

III अथवा ind I no

— ३१७३१३ ind. p MBh —

३२६५ ind p — परि३१५३ ind

Var — परि३१५३ ind (acc)

Āpast + śi : — म०३१५ ind Kāv,

Parīcat + — सं३१५३ ind Divyān

— सं३१५३ ind — हि०३१५ ind

Var-Br.s.

exception n. I आपवादः

R Prāt, Pām, Sch.

II उद्धारः - Is, S Bz, At + Rz,

Mn, etc. — निपातः — निषेधः

W — गर्भुसः Pām, Sch, Kull

प्रातिषेधः W — वजनम्

Pām 1.11.88 etc. — विपक्षः MW

व्यपाश्रयः W.

non e. III ^{११} अन्यतरकः

gaim, Nyāyad case for e.

अपवादरथम् lān sch e. (from

a rule) वगपकः Pat e. to

a rule वगभिचारः MW an e.

to an e. प्रतिप्रसवः TPrāt,

sch liable to e. सापवादक

an pat mfn Pat not

admitting of any e. निरपवाद

mfn Pat (also निरपवादक)

a special exception ~~विशेष~~

~~विशेष~~ विशेषप्रतिषेधः MW with e. of

~~प्रोङ्ग~~ ind Var — अतिरेकेण,

अतिरेकात् ind (or अतिरेक

(lt) with e. of single die

अक्षर ind Pan with e. of

one (die) एकपरि ind Pān

2.1.10.

with the exception of I

विहारा ind (acc) Hariv, Vā Bys

— वज्रम् ind (mostly ifc

exceptionally with acc) Gṛsṛs,

Mn, etc — व्यतिरिक्तम् ind

NW.

##

1 II अप ind (as a
separable particle or adverb
in Ved with abl) — ऽह्य

ind ऽBr, lāty, Āśr śr, etc

परित्यज्य ind Var —

परिहृत् ind (acc) R. —

वज्र mf (आ) n (ife) Mh, Bhp

वर्जित mf (with instr. or ife)

Mh, MBh, etc — नर्त्तन mfn

(life) MBh, Mārka P — निरहः (4e)

— निरहात् ind (gen) kārand

— व्यावर्त्त ind p Bālar —

रशापयित्वा ind (acc) Divyār —

हिला ind (acc) Vār Brs with

the e. of the sacrificial gift

दक्षिणावर्त्तम् ind Ap gr with

single exception of the Kingdom

११ ११
राज्यकरीषण ind MW.

having exceptions सापवादक

mfn Pat.

(in gram) exceptional III

निपातित mfn.

Excess

11

आधिकता, अधिकत्वम् आधिक्यम्

आतिरेकः, अतिरेकः [only since 1850] आतिशयम्

†.

111

आतिकृति † Venüs - आतिक्रमः, आतिक्रमणम्

आतिभार -- आतियोगः -- अहायः वि० ३.१.

111

— आतिशयम् L वापूरः kathās, sīs,

etc

— उच्चतरता Nevish -- उत्कर्षः -- उत्तरम्

— उत्तरेत्तरम् -- उद्रेकः Māh, Sūis, VarBis, etc

— उन्नाहः Bhp 11.19.43 — उपचयः — ओत्कथ्यम्

śīr, seh — ओत्कथ्यम् — करः L — प्रकर्षः MBh,

kār, etc — (in med.) प्रकोपः Sūtr — भरः

(पुं + आ) kār, kathās, etc — वितति +

kār — विभ्रमः (पुं + आ) kār, kathās,

etc — समभितारः W — सम्पद् + MBh, kār,

etc.

Excess of passion गुह्यम् Sāh excess

of love शृङ्गार sāh excess of

(anger) सम्भारः (५० f आ) Ratnāv,

Vās excess of (love) सम्भारः (५० t

(आ) Ratnāv, Vās addicted to too

frequent seminal effusion (i.e.

to sexual excess) सुप्रकीर्णद्वय Vās B. 2

committing excess (sexually) अनियम

f (ई) Vishnī excess and intitiation

of any of the three humors of

the body अतः ~~अतः~~ excess of eating

असहाहारः excess of avarice लोभोत्कर्षः

~~अतः~~ excess of desire अतिमनोरथकमः

Beas 5.35 excess of greed लोभोत्कर्षः

MW excess of happiness हर्षोत्कर्षः W

excess of joy हर्षातिशयः Beas excess

of water यूरोत्पीडः kathas (in medicine)

(in medicine) excess of wind

वातप्रकोपः ~~वात~~ (in medicine) having

an excess of wind वातप्रबल ~~वात~~

having excess सातिरेक, सातिरिक्त

divyār — सादिक ४ (आ) Gobh, Pur,

divyār making water in

excess बहुमूल one thousand with

an excess of sixty i.e 1060 अवयुत्तर

सहस्रम् a swelling of the abdomen
caused by an excess of the three
humors

~~होमः~~ निचयगुल्मः Car with the
excess साधिमानः 5B2.

excessive adj 1I असन्त - असर्थ

आतिशायिन् - नितान्तं संमाधायिकः 5ak. 11

1 JL

अतिवेह - अतिशयवत् 5va अतीत -

असुखिण, असुखिणः आधिमान - अनुत्तम (आ)

उक्क² — उक्क^प L — उक्क^प Mn, MBh, Pañcat,

etc — उक्क^पसा² L — उक्क^प Prab, Sāh,

Bharts, etc — उद्गत — उद्गित — उद्गकेन

sāh — उद्गत kād — उद्गद् Bhp — उर

† (की) RV, AV, MBh, Ragh — उल्गा TS 3,

MBh, Bhp, Sn̄s̄, etc — उर्व RV — काष्ठागा

Kum 3.35 — काह R — गुरु † (की) RV, MBh,

etc — तोत्र † (आ) RV, etc — निर्दय † (आ), MBh,

Kar, etc - निर्भर δ (आ) - प्रकृत्य-प्रगाढ

MBh - प्रायिक MW ~~excessive~~ - विगाढ

W - विशिष्ट (only L) - व्यातिरेक MBh -

व्यायत - समतिरेक W - समधिक δ (आ) R,

VarBzS, Hilt - समाधिकतर - समुन्नत BWF -

सम्पूर्ण Bharti - हानातिरेक - सातिरेक,

सातिरेक Dirpyar - साधिक δ (आ) Gobh, Pur,

Dirpyar.

not excessive adj '1॥ आनिभर-

अनुत्पत्ति (आ) RV, etc. causing

causing excessive waste अधिक-

क्षयकारिन् excessive blame परिगृह्णम्

MBh excessive enjoyment निभरसम्भोगः

Rajat excessive flow of ^{Urine} urine मेहः

Susr an excessive fool हतमूर्खः L

excessive heat गुरुतापः W

excessive joy ओद्दचित्त्यम् Buddh

excessive palor परिपार्जिमन् Sii

excessive rain भूरिवृष्टि ७ MW ~~ex~~

excessive size ~~ओद्दचित्त्यम्~~ BHP excessive

weeping प्रवतरुदितम् Megh excessive

whiteness परिपार्जिमन् ७ Sii feel-

ing excessive passion विरक्त RW

having excessive lustre आधिदोषितम्

Sis 1.24 of excessive prowess

आहविक्रम W one whose speech is

excessive कथयति RV 8.46.23 so

that the arrow does not come

out (on the other side) i.e. not

with excessive force आनिष्पन्नम्

kātyās to make excessive efforts

अतिचेष्ट्.

excessiveness 1 I अतिशयनम् — भाश्यम् १

दृढादि.

1 II प्रगाढता, प्रगाढत्वम् MW.

excessively 1 I अहन्ताम् — असर्धम् —

परमम् MBh, Kāv, etc — अतितराम् (Compar

० अति) — परम् MBh, Kāv, etc — निकाम

(ib) — निकामम् Var, Mricch, etc.

1 II अतिगाढम् — अतिवेलम् — अतिशयनम् —

15732

अतिवि - Compass अतिवितराम् Sis 4.25 - असन्तख

Bandh - उद्गाढम् L - गाढम् MBh, etc -

तीव्रम् W - निर्दरम् L - निर्भरम् kathās, Hit

परमतः MW - प्र as prefix to adj -

भृश - ibc भृशम् Mn, MBh, etc व्यासताम् R -

साधारणम् Āpast, Sis - सुतराम् MBh, kāv,

etc - सुतीक्ष्णम् - सुभृशम् .

excessively bashful समाधिकृतज्जावती

Sāh excessively beloved सविशेष

कांत Ragh excessively burnt

निकामतप्त excessively emaciated

परिक्षाम kād, Rājat excessively

embarrassed व्यतिमूढ Hariv

excessively humid परिकृिन्न R

excessively intoxicating तीव्रमद

Car 1.27 excessively kind अतिमुहित

excessively most परिष्कृत R

excessively red, प्रताप sak

excessively swift समुद्रवेग Bhag

excessively violent & पचण्ड ६ (आ)

MPsh, kār, etc to burn Excessive by

फय intens पाप चीति & पापच्यते

Bhp, Sūtr.

exchange vb 1II आमि, आमी,

आभिनाति RV 1.92.10, etc — घुट् cl 1

घाटते — परिवृत caus A, MBh, Hariv,

etc — मे cl 1 (Bhatup 22.65) मयते

(cp also मयति) — विपरिधा,

विपरिधत्त TS, kaus — विपरिह,

विपरिहरति, विपरिहरते Bṛ, Gṛ, ŚrS —

विपर्यस्, विपर्यस्यते k atyŚr — व्यवह,

व्यवहरति, व्यवहरते Nir — व्यावृत् caus

व्यावर्तयति Hariv.

to exchange for निमे, निमयते (ep.

also निमयति) (instr) MBh, Pañc —

विक्री, विक्रीणीते (Pāṇ 1.3.18) (instr)

Mn, MBh, etc to e. words विस्तृ,

विस्तृणाति, विस्तृणुते, विस्तृणाति, विस्तृणीते

(with वचनम्) MBh, Kāv to give in

15737

e. for परादा, पराददाति (dat.) RV 8.1.5

~~to desire to e. for~~ विक्री

to desire to e. for विक्री desid

विचिक्राषते (instr.) Das.

exchange n 1 I विनिमय: Apast,

MBh, Raw, etc.

1II निमय: MBh — निमय: L —

नैमेयः L — विपरिणामः Pat, Samk, etc —

विपरिधानम् Kanis — विपरिहरणम् Apśe,

Sch, विपरिहारः Svay — विपर्ययः — विपर्ययः

Ses, Māh, etc — विमयः L — परावर्तः HParis

— परावृत्ति h Kav — परिवर्तः Yājñ, Māh,

Kav, etc — परिवर्तकः Vas, परिवर्तनम्

Kathas, Pañc, Māicēh — परिवृत्ति h BhP

— परिवर्तः Mit (v.l.) — पर्यवर्तः BhP

— प्रतिदानम् L (v.l. for परिदानम्) —

प्रतिपणः AV — प्रपणः AV — वैमेय L

— व्यतिषङ्गः BkP — व्यतिहारः kath —

व्यत्यसः Lāty, MBh.

Computation of the exchange of

goods — भाण्डप्रतिभाण्डकम् e. of ^{abuse} —

व्यतिहारः e. of goods द्वयविपर्ययः

merchandise in e. प्रतिपण्यम् Divyāv

mutual e. व्यतिक्षेपः Āpast mutual

e. of condition अन्योन्यभावः Santis.

exchanged adj 1 II परावृत्त —

परिवर्तित Varc, Hariv, Kathās — परिवृत्त

— व्यावर्तित .

exchanged for a little इषन्निभय

L. —

to be exchanged 1 II निमेष —

परावर्त्य — परिणेतव्य Nyāyam, Sch —

परिवर्तनीय Kull on Mn 10.94.

not to be e. अपरिवर्तनीय —

अप्रतिपण्य to be e. for परिणेत्या

Sāy — anything for which anything

else is e. क्रयद्रव्यम् Kāty Śr 1.8.

21, Sch capable of being e. परिवर्तनीय

Kull on Mn 10.94.

exchanging ^{adj} ~~III~~ ~~III~~ 1 I बन्धक: —

परिवर्तिन्

exchanging ^{adj} ~~III~~ ~~III~~ परिवर्तिन्

exchanging words वाङ्मिश्रणम्

Ready.

ready to exchange प्रतिपाणः AV.

without exchanging one for another

अव्यतिष्ठम् ind ĀpŚr.

an ex-king 1I पूर्वराजः Mudr.

an ex-minister 1II पान्त्रिणः (?)

(only L).

excision II कर्तनम्. Yājñ, Hit

अच्छेदः MBh, Pañcat, Hit, Brab,

etc.

III आच्छेदः, आच्छेदनम् L

परीक्षामः AV.

the e. of the female organ

अच्छेदः Grant

excite vb. I. उत्तिज् caus

उत्तुणयति Kathās, Mricch, etc —

उद्दीप caus उद्दीपयति MBh, BhP, sāk,

etc — प्रक्षुभ् caus प्रक्षोभयति suśr

— क्षुभ् caus क्षोभयति rarely क्षोभयते

Mn 8, MBh, R, etc.

II. अपिबत् caus RV 1.128.2 —

अभिनुद् caus अभिनौदयति — आर्

P A — आजात, आविद्यति

Bhp — आशंस caus — इषणय

Nom A — इषणय Nom इषणयति

RV — ईर caus ईरयति RV, AV, MA, etc

R, etc — उज्जाग caus उज्जागरयति

— उल्लेश caus उल्लेशयति sah

— उत्तप caus उत्तापयति sah

उत्तम्भा caus उत्तम्भयति Kir 2.48, Bhp,

Uttarar — उथा caus उत्थायति

Ragh, Sāh — उहाह caus उहाहयति

MBh, Kathās — उदीर caus उदीरयति

Sūtr, Kum, etc — उदीर caus

उदीरयति RV, MBh, R, Ragh, Dās —

उद्, उदीयति A RV. 1. 113. 17, 3. 8. 5

etc — उद्, उद्दूनीति and उद्दूनीति,

उद्दूनीते MBh, etc — उद्दू caus

उद्गमगति R — उद्युज् caus उद्योजयति

MBh, Hariv. R — उन्मश, उन्मान्,

उन्मशजाति MBh, Bhp, Pār. Gr. — उन्मश,

उन्मश caus उन्मशराति Bhp — उन्मद

caus उन्मदराति, उन्मादराति RV 6-130-4

— उन्मान R Nom उन्मानराति Rāpyād

— नृ. cl 1. 2. 5 नृच्छति, इराति,

नृणोति, नृण्वति (only Ved.) RV, AV 6

22. 3 — दीष् caus दीष्यति Balar

8.62 — चूद् caus चोदयति rarely

चोदयति RV, AV.8.46.3 — जू ell जवते,

जुनाति (जू ell जवति Dhātup 22.60)

तेज caus तेजयति R 3.

31.26 Raghu 9.38 — क्षिप् ell क्षिपति

दीपयति RV 1.10 — दीप caus दीपयति,

दीपयति Nabh, Hariv, etc — निशि,

निशिशति — परिषद्, परिषद्गति

śāś ५.६५ — परीकुलश Nom परीकुलशति,

परिकुली कृ śāk (Pi) 1. $\frac{31}{32}$ — प्रकुप

caus — प्रीपराति Mn, MBh, etc —

प्रपुद caus प्रपुदगति — प्रपुद caus

प्रपुदगति ānīcat — प्रपुद caus

प्रपुदगति MBh — प्रपुद caus

प्रपुदगति RV 4.37.2 — प्रपुद caus

प्रैरयति RV, etc. — मह cl 1.10

(Dhatup 17.81, 35.15) महति, महयति

(Ved and ep also महते, महयते)

RV, Br, Kanś, ChUp, MBh — मुखे

caus मुखयति MBh, R — नाजीकृ,

नाजीकरोति Susñ — निवल् caus

निचाळयति MBh, R — वी cl 2 (Dhatup

24.39) नेति RV — संशी, संशिशति,

संश्लिख्यते RV, AV, Bz, Kāty śr — संकुप

caus संश्लिष्यते MBh — संकुप caus

संश्लिष्यते Brahma P — संकुप, संकुपते

(Vikr. 1: 3: 65) Shadv Bz, Bhatt —

संतिज caus संतिजयति MBh, Bālar

— समुत्तिज caus समुत्तिजयति Dīpyāur

सामुत्ति caus सामुत्तिपयति R, Jatakam

— सामुत्तुज caus सामुत्तुजयति Bālar,

Prab — हृष caus हृषयति, हृषयते

RV, etc.

to e. a desire for रुनि आवह

with dat to e. (anger etc) उत्तुक्त,

उत्तीकयति to e. desires in प्रोक्त

Nom प्रोक्तयति (acc) Ritus to e.

joyfully समुद्धृष caus समुद्धृषयति

Rath to e. longing उत्तुक्त caus

उत्कण्ठयति Bhartṛ, kāvyād, etc

to e. lust कुम् caus लोभयति, लोभयते

MBh, kāu-, etc to e. the desire of

उपकुम् caus उपलोभयते (acc) विरुज्.

kām to e. towards कारू, आरुयति.

to be excited III कुप् ca 4 कुप्सते.

कुप्सते suśr, BhP — प्रचर, प्रचरति

(prachar) प्रचरते) MBh, BhP — रञ्ज or

रज्ज् el 1 4 (Dhātup 23.30, 26.58)

रजति, रजते (only १२. रजति RV. 99.

11) ०२ रजति, रजते MBh, Kāv, etc

— हृष el 1 हृषति, हृषते RV.

to be e. with joy हृष Ved

हृषते to be violently e. हृष,

el 1 हृषते RV (P) Bhatt

III

to become e. होमनाम Nom

उन्मनामते मरण भूषादि वि० ३.१.१२,

Das — सुमनी — ^मभिरा, उन्मनी ^मभू

संकुप (caus) सेकापायति ३.१२ to

feel d. by वषा ३.१.१२ (instrum)

instr., loc. ३.१.१२ RV, etc. to find

even regard to वषा ३.१.१२

(instrans) (dat) RV, etc. to grow

exalted गं२म, गं२म ११११, ११११, etc

to make उन्मनीकृ Kās, Prab

to be उदीर- cas Pass उदीरते

MBh, H, सिद्ध, Kumi, etc to wish to

इष हितम् जरीहष्यते, जहिष्ये RV,

VS, असि-सि to be greatly e. रज्ज् म

रज्ज् हितम् सारज्यते (गृह. also सारज्यते

and ~~स~~ सारज्यि RV 4.5.2 to be.

excitability । II अक्षयम्.

adj
excitable । II लक्ष्मीर — अक्षयम्.

— वृष्य RV.

excitation । III आशासनम् Car.

(1) — समादापनम् Lalit.

excited adj IT उत्तेजित — द्युष्य

सुष्य - उत्तेजित Bilan.

IT उत्तेजित Bilan 1.7794 —

उत्तेजित Bilan, etc. - उत्तेजित RV, etc.,

Act Bz. etc. - उत्तेजित Suor — उत्तागर

उत्तेजित - उत्तम W — उत्ताभित

Uttar - उत्तापित - उत्तम R, Ragh, etc

उत्तेजित - उत्तम Bilan, R, etc.,

Kum, etc — ३५० W — ३५० MBh,

Ragh, etc — ३५० MBh, R, Kathās

(sometimes ३५०) — ३५०

३५० MBh, R, VarBrs, etc — ३५०

Kir 9.66 — ३५० (ab) — ३५०

MBh, Ragh. FkP, etc — ३५०

३५० (ab) — ३५० MBh 5.

720 — ३५० ± (3A) MBh, R, Bharti,

Bhp, etc - - तैजित Hariv. 5208.9644 - -

दीपित MBh, R, etc - - दोष्ट - - अमात W

नितिक RV 10.111.9 - - निशित - - पशुकुल

५ (आ) MBh, Kāv, etc - - प्रातिसंरब्ध MBh,

R - - प्रदीपित, प्रदीप्य ५ अपूपादि, प्रदीप्त MBh,

Kāv, etc - - पद्यूपित RV - - प्रमत्त Mn,

पान्नात - - भूर्जि RV - - माहेनावत् RV - -

मूर्धित MBh - - रक्त ५ (आ) Mn, Mn, etc

विद्युत MBh — विद्युत ~~है~~ Cat — व्यग्र

इ(आ) MaiteUp, MBh, kav, etc — शंखधर

R — शंकुपित MBh — शंखपित Pañcat, Bhp

— समुद्राना MBh, kav, etc — सम्भ्रम Bhp

— सम्भ्रान्त MBh, kav, etc — सहसकृत

KV.

1

→ not excited III निजोक्त.

always e. with fox राक्षस Huv, R

— सहागत R the being e. उद्दिष्टि e

sāh being ~~excited~~ by friction

निर्माण ts, srs being e. to activity

प्रत्यक्ष sāmā the condition of one

who is to be e. ईयता VS, Ait A₂

~~deeply excited~~ deeply e. गभीरवैपस

RV 10.62.5, AV 19.2.3 — गभीरवैपस RV 1

35.7, गभीरवैपस e. against प्रतियोगित

(acc) R e. by drink मदीकृत R e.

by (drinking) the strong soma जुषयुत

RV e. by fury ईरमज्जित NW e.

by Indra इन्द्रजुत RV & AV e. by passion

मदीवेरुत, मदीवेरुजित R e. by sacrifice

राक्षसंजित AV e. by sexual desire मत्त

MBh, R, etc e. by sexual passion

मत्त MBh, R, etc e. by the desire of

obtaining anything है e. by the

friction of stones आदिजुत RV 3.58.8

e. by the spring मयुक्त Hariv

e. (especially sexually) शुभान AV

e. in mind होमस होमनस Pāṇs. 2.80,

Ragh, Kathas, Vikar e. in mind

समुद्रीर्णमानस R e. in the waters

जपसंशित AV 10.5.33 e. (inwardly)

विप ~~to ex~~ f (आ) RV, AV, VS, etc e. with

विप मत्त AV, etc greatly e. संभूतानि

W. संभूतानि R. having the

angry e. इक्ष्वाकु inwardly e.

विप RV more e. संभूतानि R.

much excited I. संभूतानि f (आ)

Ragh.

III. संभूतानि f (आ) R, Malur.

— पुरुषेण RV — भूगोमृति RV one

whose pride is ~~excited~~ सारवमान

MPH one whose senses are e.

उदीरितेन्द्रिय Kum 4.41 previously

e. (said of the female generative

organs previous to coitus) प्राकृपण

Car, Sārings muchly e. सखोजू

RV strongly e. अतिशय strongly

e. in mind ठगुहितचित्त sarwad

vehemently e. लिषीमत् RV—

सहस्रनीग MBh very ~~excite~~ e.

(said of an elephant in rut,

सम्प्रमत् Hariv.

~~to be excited~~

to be e. adj III. ईर्ग—

कृ. २ MBh 15. 84 — दीपनीग.

to be (a being newly) c.

by creation निर्माण वात् to be

c. to activity प्रवृत्ति प्रवर्ग जाम्बि.

exactly

exactly सप्रामाण्य, सम्प्रामेय.

४

excitement I संज्ञाभट्ट MBh,

kāṭh, etc. — संज्ञाभट्ट MBh, kathas

— सारम्भः (i.e. ५ आ) Kāv, Rājat

— ^Aनगः Kir.

! II अथर्वम् — अर्धनाम् Suśr

— ^aउल्लवराः — उत्तापः L — उदीर्णता

Suśr — उद्भ्रमः L — उद्भ्रान्तम् sāt

— उपस्तम्भः Comm. on Sāṃkhyak,

less correctly उपपदम्भः — प्रकोपः

Var, Rājat — प्रवर्तः w — मदः

RV. etc. - तिरागः Pān 6.4.91.

absence of e. पुरादः ~~है~~

KathUp, Sūz, Yogas absence of

sexual e. इमः Tānd Br any :

excitement of sense इन्द्रियोत्थानम्

इन्द्रियोत्थानम् n. being in perpetual

e. महामह msm KathUp by

e. इवित्वता and RV 10.132 - causing

e. उद्देजनकर mfn Mn e. a.

attention उन्मुखीकरणम्, उन्मुखीकरणः

This, with an e. of love शिरसा ।

e. of sexual love कामाग्निसंदीपना ।

e. of the mind from the

influence of the senses आवर्तकः

~~in important~~ in impatient e.

एवा ind (instr) RV with e.

साविगम ind Mricch, Sak with
great e. व्यग्रम ind Var Brs.

exciter । II आशवितृ m SB

— तोदः RV 1. 150. 1, 6. 6 & 12 —

प्रसवितृ m VS, Br, प्रसवीतृ m Br

— रोचनः.

an exciter of fear यं नि

any condition which excites a

particular state of mind विष्णुः

Bhar, Dasar, Sāh a condition

which excites
(or develops a particular state of

mind or body विष्णुः Bhar,

Dasar, sāh eating what e.

thirst शिखण्डम् L one who e.

शोकम् mfn VS.

exciting adj I उद्दीपक säh,

Comm. on Kāvya — उद्दीपन VarBrS

— समुत्तजक SaddhP.

I II उत्केशन सूत्र, उत्केशिन

— उत्सापक — उदार f (आ and ई

[gana बह्वादि Pāṇ 4.1.45]) RV10.

45.5 — उद्दीपक säh — तापिन

ife hir 2.42 — दीपक सूत्र —

दीपिन Cise Kathās 82.29 —

दुष्टकृत् RV 1.64.11 — पौरपैरक sāy

— पुरुषपरा RV — प्रकोपण प्रकोपन

+ (ई) Suśr — प्रकोपितृ MBh —

प्रदीपन Suśr — प्रसन्निन् Pāṇ 3.2.1

157 — नौचन ई (ई) R. Haran. Suśr

— नौचन ई (ई) Suśr, Virāṅg, S,

Bhp — संदीपक प्रीत — संदीपन

MBH, Uttarar — समादायक 1

RV.

e. love. II प्रणगरपुष्प

मार्गनाश Ritus - समुत्पन्न

AV exciting meditation first 2V
1/2

1891

e. men જનારિનઃ MBh 3.8102.5.

MBh, Uttarak — समादायक Divyâ-

— हर्षुमत RV.

e. love I II प्रणयरपृष्ट Malatim

— मदनीश Ritu — समुपयत्त ५(अ.)

AV e. meditation धियंजिन्व RV

e. men जनादिनः MBh 3.8102, 5.

2564, Hariv 15397, Bharti, BhP,

५११ e. passion मदनीश Ritu

e. regard प्रिश्कर ५(ई) W e.

sexually सम्प्रहर्षण Ear e. strength

व्योम्न RV e. the passions रागवन्धन

Ragh. e. to love (as a spell)

परिचन ५(ई) Kathās e. wind

(in the body) वातकोपन सूक्ष्म much

e. भूयारान RV not e. emotion

शीतल ५(आ) ViKz 4.37 not e.

to action अज्ञवर्तक ई (इका) all-e.

निष्कम् - एजय RV e. a perfume

आशु Var e. all men निष्कामुत्तमम्

RV e. an exciter युज् (mostly etc)

Bhatt e. anyone's love चित्तप्रभायिन

(gen or in comp) Nal 1.14, R 1.9.4

e. anyone's passion चित्तप्रभायिन

(gen or in comp) Nal 1.14, R 1.9.4

e. appetite चासि — अज् VS 21.43

e. (applied to the hymns AV 4.31, etc)

संरम्भण Kani e. desire उत्पठक

Var 12.5 — ~~कवि~~ रुचिकर Kir

e. devotion चिरांजिन्व RV e.

fear प्रातिभय — (आ) प्रीतिभय,

gobh, MBh, etc e. life (as Kāma's

arrows) असुसू Kir 15.5.

exciting n I उत्तेजनम्,

उत्तेजना R, sāk — उद्दिपनम् R,

Rittas, sāk, etc — प्रक्षोभणम् Prabh.

I II आसवः VS, आसवितृ m

sāk — आसूति ५ RV 1.104.7, 7.97.7

उद्धारणम् Car — निशिति ५ RV

अच्योदनम् MBh — प्ररोचनम् ~~MBh~~

प्ररोचनम् — अच्योदनः MBh, Jatakam

संचोदना -- संचोदनम् सूत्र .

the act of e. (envy etc)

संदीपनम् Ritus, Pāncar the act

of e. greatly समुत्तजनम् Mudr

(in drama) e. interest by praising

an author in the prologue of a drama

प्ररोचना Dasar, Sāh, Pratāp,

प्ररोचनम् e. passion संतापनम्

W an e. speech उक्तजनम्,

उत्तेजना L.

exclaim vb 1I उत्क्रुश, उत्क्रोशति

— क्रुश vt 1 क्रोशति. rarely A R

1.9.59.

1II प्रब्रू, प्रब्रवीति, प्रब्रूत RV, AV,

TS, Bṛ, Gṛ, ŚrS — प्रवृप्, प्रवृपति Bhartr.

— विक्रुश, विक्रोशति (ep. also विक्रोशते)

Mn, MBh, etc — संशब्द (only ind p.

संशब्ध and pass pr p. संशब्ध्यमान) MBh.

exclaiming n 1 I उत्कुष्टम् .

exclamation n 1 II निराहः TandBz,

निराहः — (in ritual) श्रावितम् इव .

accompanied by ^{an} exclamation

निराहवत् mpn. TandBz, v.l. निराहावत्

at each e. vashat प्रतिवषट्कारम् ind

ĀsvŚr joyful e. स्तुम् f RV to

r 15787

make a succession of e. स्तुभ् el 1

स्तोभाते RV B&, Lāty.

making joyful exclamations

स्तोभ् mf (ई) n Lāty praised in

successive e. स्तोभित mf Bhp.

2I हहा ind Ratnâv.

2II (prob) जहा RV 8.45.37

— दक्ष ind JaimUp — हिम् ind,

हिङ् — हुवा ind MBh — हुस्स ind

Jaim Up — हैमहा ind ŚS — हाम् ind

BhP — होम् ^{ind} BhP — हुम् ind BhP —

होम् ind Cat — ('alas!') हरि ind

— (asking attention) हन्त ind RV,

etc. —

an exclamation expressive of

anger हा ind MBh, Kav, etc —

15789

हम् ind Divyâv, Jâtakam, हम्भो,

हम्भो: an e. expressive of astonish-
 ~~~~~

ment हत् ind MBh, Râv, etc an
 ~~~~~

e. expressive of an exhortation to
 ~~~~~

do anything हन्त ind RV, etc an
 ~~~~~

e. expressive of benediction हन्त
 ~~~~~

ind an e. expressive of courtesy
 ~~~~~

हम् ind Divyâv, Jâtakam, हम्भो,

हम्भो: an e. expressive of grief

हन्त ind an e. expressive of haste

हन्त ind an e. expressive of joy

हन्त ind an e. expressive of pain

हा ind MBh, Kāv, etc an e. expressive

of pity हन्त ind an e. expressive

of respect हम् ind Divyâv, Jātakam,

हम्भो, हम्भो: an e. expressive of

15791

satisfaction हा ind MBh, Kāv, etc

the e. hā हाकारः Siś the e. hā hā

हारवः, हाशब्दः Kathās the e. hāi

हाइकारः Lātṛ the e. hala-hatā

हलहलाशब्दः MBh, R the e. hanta

हन्तकारः ŚBh, Pāṇini, Pūr the e. ^{as}

hāi हाउकारः Lātṛ the e. hāyas

हायिकारः Lātṛ, हायिशब्दः Nyāyam, Sch

15792

the e. Hī-Hī हीहीकारः Lalit an e.

(ho!) हये RV, SB, Gobh the e.

hum-hum हुंहुकारः Lalit an e. in

hum hu हु ind Sarasv an e.

in hum hu हु ind Sarasv an e.

interposed in reciting sacred texts

शोम ind TUp an e. introduced

in Chanting हीव ind Pañcar Br.

15793

e. 'jaya' repeated जयशब्दः Sak,

VarBṛS, BṛhP 8 the e. 'namas'

नमस्कारः AV, Bṛ, etc an e. ('o!')

ह्ये RV ṢBṛ, Gobh an e. of anger

हङ्कृत् R, BṛhP — हुम्, हूम् ind

an e. of approbation हल्लल्ल ind

MBṛh, R an e. of assent हुम्, हूम्

ind — an e. of astonishment हिहि,

15794

ही, हीही ind an e. of contempt

हू ind an e. of doubt हुम्, हूम्

ind an e. of fear हुम्, हूम्

ind an e. of grief हू ind —

कहम् ind an e. of hilarity

हिहि, ही, हीही ind an e. of

horror हिहि, ही, हीही ind an e.

of interrogation हुम्, हूम् ind

an e. of joy 1I हीही ind

Ratnâv — हुहुहुहु ind L.

1II अरवत्त ind Say on RV 7.

103. 3 — (used in chanting a Sāman)

हानु ind TUp.

an e. of load merriment हस

ind an e. of remembrance हुम्,

हुम् ind an e. of reproach

हुम्, हुम् ind an e. of satisfaction

हिहि, ही, हीही ind an e. of sorrow

हिहि ही, हीही ind ~~an e. of~~ — कष्टम्

ind an e. of surprise भुक् ind

AV — हिहि, ही, हीही ind an e. of

surprise and grief अविर् ind

अविर्, अविदाविर् ind, अविद ind

(with ओ) the e. Om ओंकारः Mn

15797

2.75.81, Kathās, Bhag, etc an e. on

performing a sacrifice वाट् ind

(१ चाद) VS, Be, ŚrS the e. 'Sruk'

सुक्कारः AV the e. Śvadha स्वधाकारः

AV, VS, Ap, Mn, MarkP, स्वधाकर

मृग the e. Svagā स्वगाकारः VS,

तिष्ठ the e. Svāhā and Vashat

स्वाहावषट्कारो m du JaimUp the e.

15798

Svasti स्वस्तिकारः Kathās the e. used

as a substitute for the svadhā libation

to the departed ancestors स्वर्ग

ind (with dat or gen) RV, etc the

e. used as a substitute for the

Svadhā libation to the gods स्वर्ग

ind (with dat or gen) RV, etc

the e. used as a substitute for the

15799

Svadhā oblation to the departed

ancestors स्वधा ind (with dat or

gen) RV, etc the e. used as a

substitute for the Svadhā oblation to

the gods स्वधा ind (with dat or gen)

RV, etc an e. used at a Śrāddha

रुचितम् Mn 3.254 an e. used in

ceremonies (like om, etc) जनत्

ind Raus an e. used in chanting

a Sāman हारि ind MBh an e.

used in making an offering

with fire to the departed spirits

शौषट् ind RV, TS, ŚBr an e.

used in making an offering with

fire to the gods शौषट् ind RV, TS,

ŚBr an e. used in making oblations

to the gods स्वाहा ind (with dat)

an e. used in sacrificial ceremonies

वेत् ind VS — वेत् ind TS an

e. (used on offering an oblation to

the gods or deceased ancestors with

fire) वीषत् ind Be, Hariv, etc an

e. used on presenting the Svadhā

libation to the departed ancestors

ind
 स्वध्या (with dat or gen) RV, etc

the e. used on presenting the Svadhā

libation to the gods स्वध्या ind (with

dat or gen) RV, etc an e. used

on presenting the Svadhā oblation to

the departed ancestors स्वध्या ind

(with dat or gen) RV, etc an e.

used on presenting the Svadhā

15803

oblation to the gods ~~or~~ स्वर्ग ind

(with dat or gen) RV, etc an e.

used to express anything sudden

शान् AV 20.135.2 an e. uttered

by the Hotri priest at the end of the

sacrificial verse (on hearing which

the Adhvaryu priest casts the oblation

offered to the deity into the fire)

15801

वषट् ind (dat) RV, VS, Br, Śaṅs, Mn,

Mbh, Pur the e. Vashat वषट्कारः

VS, AV, Br, etc the e. Vashat perso-

nified as a deity वषट्कारः, वषट्कृति

§ RV (ind 1.14.8) the e. vāt

वाट्कारः Kāty Śr the e. Vet वेट्कारः

ŚBr a mystic e. क्षौम् ind Bhp

5.18.8 not accompanied by the

e. hiri अहिङ्कार, अहिङ्कृति mf

one over whom the e. Svagā has

been pronounced स्वगाकृत mf

Śr a particular e. महन्त्या Gobh

(७.१. महा) — किक्किरा ind Ts 3.4.

2.1, kāth a particular e. at

sacrific ओवा Laty 7.9 a

sacrificial e. स्वधामहे Apśr —

15806

(expressing desire for ^{prosperity} ~~proper~~)

स्वगा ind VS, S TS a secondary

e. of vashat अनुवषट्कारः, अनुवषट्कृतम्

the use of the e. Svagā स्वगाकृति m

MaitrS, TS uttering the e.

akhkhala
~~akhkhala~~

अखखलीकृत्या Ved ind p

RV 7.103.3 uttering the e. Svagā

स्वगाकर्तृ mfn. TS with the e.

15807

kikkita किक्किराकारम् ind p. TS 3

to make a secondary e. of Vashat.

अनुवषट्क, अनुवषट्करानि ऽङ्, Aikṛ, ,

Kaush Ṭ, Sāṅkhṛ 'to pronounce

the e: svāhā over' स्वाहा (with क)

(acc).

exclaimed समुद्गीर्ण म्फ L.

exclude vb । T बहिः कृ

पमुदर, पमुदस्याति MBh.

1-11" प्रतिबन्ध, प्रतिबन्धनाति,

प्रतिबन्धनीते ° Ragh, Kull - निवृज

caus - विवज्याति Mn, MBh, etc

वृ caus ~~वृज्याति~~ वायति, वायते Sivaldh
(pass वायते MBh, etc)

~~वृज्याति~~ वृज caus वज्याति Mn, MBh,

etc — वृज A RV, TS, Bh, Mn,

Bhp.—

I II अ३.३१ el I अ३.३१ श्रुतप

5.5+.

to exclude from I II अन्तारि,अन्तरेति (al rarely gen)अन्तर्ग (with al) SBz — आच्छिद्यआच्छिन्नति (al) MBh 3. 14710,

Comm. on Mn 4.219 — निर्व, निर्वते

(abl) TS, ŚBr — निवृत्तस्य

निवारयति, निवारयते (abl) Mn,

Rājat — नी ल। नयति, नयते

(Athrup 22.5) (abl) AitBr —

परादा, परादयति Bhp — परिकृत,

परिकृन्तति (abl) Mn 4. 29 —

परिबाध, परिबाधते VS, Br, etc —

मु ल 3 मुयोति (abl) RV, AV, VS,

Br — विमु, विमुयोति, विमोति RV

व्यावृज् (only ind p व्यावृज्य) (alal)

Br — व्युध caus व्यधयाति Ait Br,

~~SBr.~~

to exclude from a rule अपनी

Comm on R Prāt.

to be excluded । II व्युध pass

व्युधमाते SBr.

to be excluded from I II परिहा

pass परिहीयते (all) Mn, MBh,

Kw, etc हा pass हीयते (ep

also-हीयति) (all or instr)

Kath Up, Mn, MBh, etc.

to wish to exclude from I II

ना desid निनीषति, निनीषते (all)

Ait Br.

excluded adj I I पञ्चदश Kull.

on Mn 3. 280 — व्यावृत्त.

I II अन्तरित — अवधूत MBh,

etc — उपसंहृत L — प्रतिबद्ध Mallin

— वजित MBh, Kāv, etc — व्यावृत्त.

the being excluded by

superior proof (in log., one of

the five forms of the fallacious

middle term) कथः (also कथा)

Kap, Bhāshap, etc the being

excluded² from व्यावृत्तकाम Sah

a ceremony from which merchants

are excluded² अपेहिवाणिजा (schl

क्रिया) Mn 7. 197.

excluded from II बहिष्कृत

Mn, Māh, etc — बहिष्कृत 'fc. ४

Pān 3.1.119, Sch.

I II ~~अभा~~ अभागिन् (gen)

विप्रहीण (also written विप्रहीन) (abl)

MBh — विरुद्ध (gen instr or

comp) Katy Śr, Mn, MBh, etc

अथ f (आ) Apast — हीन Mn,

MBh, etc.

excluded from fortune

लक्ष्मीवहिकृत Rājat ^{e.} excluded from

religious ordinances तुल्यधर्मक्रिय

Mn 8.226 ^{e.} excluded from society

लोकवास्य L ^{e.} excluded from the

world लोकवास्य L one who is

^{e.} excluded from caste वणिपसदः

quite ^{e.} excluded from सुनिभरतः

(abl) SBr that from which

anything is ^{e.} excluded तिराङ्गित (ifc)

Kav, Var Brs that from which

Indra is e. नीत्य TS.

to be excluded ~~पुत्रदसितोय Pat.~~

to be excluded from बहिवकाय

(all) 2.4, 103

to be excluded (from) 12

पुत्रदसितोय Pat - बहिवकाय (all)

2. 11, 103 --- व्याकरण Kusum.

I II अपरोक्ष TĀr --- निःसाम

Kull --- वज्रनीम mn, mñh, etc

वज्र mn, mñh, etc --- व्यवच्छेद्य

Sāh.

excluding I II परिहाय ind

Āpast Śr --- परिहाय ind R

वर्जित ind (mostly ifc,

exceptionally with acc) Gr Sr S,

Mn etc.

I II अपेहि (imper 2 sg in

comp) — कृणाम् — परिहारः SBh,

etc. — वर्जितम् Mn, MBh, etc.

not excluding I II अनन्तरिति

f TS, AitBr.

one who excludes । II वज्रसिंह

mfr MBh — वज्र: Kaush Up.

excluding adj । I व्यावर्तक f

(इति) Sāntis, Taskas, Vedāntas,

etc — व्यावर्तन f (इ) Sāmk —

अपवादक Comm. on T Prāt.

+II वज्र f (आ) (यि) MBh,

BhP — वज्रक (यि) — विरोधिन

Gobh, Mn, etc — विवर्जित (ifc)

Kāw, Vas BṛS — व्यतिरेकिन Tarkas

— व्यनच्छेदक Kull.

— excluding every answer

निराकृतान्येभ्यश्च ^{e.} ~~excl.~~ excluding

'one' — निरेक Jyot e. others

कोवत् ५ (इ RV 10. 73. 6, AV, ŚBṛ,

आ Mn, etc, see Pāṇ 4. 1. 30)

(in comp Pān. 2.1.49) RV, AV,

TS, etc. ~~पञ्चदशसंज्ञम्~~

exclusion I पञ्चदशसंज्ञम् Yogas,

Sch — व्यावृत्ति f Kum, Kāvyād,

Sāh.

+ II आच्छेदसंज्ञम् L — अन्तरिति

f MaitrS — अपरोक्षः KātyŚr —

त्यज्यम् --- निरासः Mn, MBh, etc.

विनिर्देशः L --- व्यतिरेकः Lāty,

Kāv., Pur, etc --- व्यनच्छेदः Sāh

व्यावृत्तिः f --- व्युदासः Sāh, Kull

व्युद्धिः f vs, AV, Br, Gant.

non-exclusion I II अत्यतिरेकः.

Jaim, Nyāyad.

exclusion from I II वहिष्करणम्

(all) Kās on Pañ 2.4.10

व्याघ्रि f Samk.

I II अथैः (also अ f) (comp)

Pāñcat.

performed with exclusion of

the Rakshases (as a sacrifice)

अथैः अथैः mfn. Ait Br 2.7.2

mutual c. परपरव्याघ्रि f Samk

with the e. of अस्त ind RV, AV, etc.

Māh, Pañcat, etc.

exclusive adj II व्यतिरिक्त

f (इ) BNP, Suss, Sāmkhyak, etc.

II उपसंहारिण Tarkas,

Bhāshap.

exclusive (i.e. without)

participation of others) अमिश्रः SDe

an e. mark. व्यतिरेकि लिङ्. ग.

exclusive of II विना ind

(preceded or followed by an acc.

instr rarely alil) AV 20. 136. 13

(not in manuscript) Mn; MBh,

etc — परः ind.

+II वजनं mfn (ifc) — वजनं

mfu (ifc) MBh, MärkP.

exclusive of the moon and

the sun नीन्दूक Laghuj e.

specification परिसंख्यानम् BHP

(in rht.) परिसंख्या Kpr, sāh.

exclusively । I एकात्म,

एकानेन, एकानात् ind MBh, Megh,

Bharte, Kap, etc, प्राचीनतः ind.

belonging exclusively निषेधवत्

mf (आ) न, मझ, निषेधवत्स्य मझ

VS, Bz e. belonging to anyone

सौम्य mf (इ) न मझ e. for

ourselves' स्ववृत्तिभिः e. one's

own (not common to others)

लोचन mf (इ) RVID. 73.6, AV,

SBE, आ Mn, etc, see Pāṇ 4.1.

30) n (in comp, Pāṇ 2.1.49)

RV, AV specified e. परिसंख्यात

mfn.

exclusiveness । I ऐकान्त्यम्

Sarvad.

। II ऐकान्तः R, Suṣ, etc —

कुटारम् L, केवल.

excogitate vb 1I प्रद्ये,

प्रद्यम्यति, प्रद्यम्यते MBh — प्रमन् Ā

RV 1.62.1 — उपशा, उपजानीते AV

4. 36. 8, ŚBr.

+ II गण ल 10 गणयति (ep

also गणयते) Megh 107 — मन् ल

8. 4 (Dhātup 30. 9, 25. 67) मन् ल

मन्यते (ep also मन्यति).

excoGITated adj. I 34 सात —

प्रमत्त.

to be excoGITated out

उपनिशारय.

~~excoGITat~~ excoGITation

I II मनस २ RV, etc.

excom (I II III) लोकबाह्य

आर्य

~~excoriate~~ excoriate vb वित्रुड्, वित्रुड्याते Katy'Sr, Sch.

excoriated adj. II

निष्ठुर.

Question 11 विष्ठा, विष्ठा, विष्ठा

— पूरिषम् (170) 204

--- विष् f, Mn, Yājñ, VarBrS, etc उच्चारः ---

शकृत n, RV, etc. — वचस् n, RV, etc.

1 II अन्तमलम् — अमध्यम्

in 220 750, etc. — उच्चरितम् ॥ ॥ ॥ ॥

11, उच्चारप्रस्रवणम् कृतान्तिम्

निष्पद f, RV, TS निहारः Vishn

— पुरिषणः — पुनिकम् —

मीढम् — 1.11.17 — रुक्मसद्वन् — लेण्डम्

— वचस्कः, वचस्कम् (६. अधिचिदि) 5. 6.1.

148 — शकम् 48 — शारीरम् 11.20

— उपहदनम् 1.11.17 — समलम् 1.

the act of discharging excrement upon

उपहदनम् Varied acting on the excrement e.

वर्चस्य arising from excrement e.

शकमय af (ई) n, RV consisting of

e.
शकमय af (ई) n, RV discharge

e.
निष्पुशिष्यभावः इ-ant.

e.
system of movement 1 I शौचम्

1 II निहारः 13. 1726

निष्पुशिष्यम् Apast (presided over by)

मैत्रम् Mn 4. 152 a fire (made)

e.
with the movement of winds शौक्यः ApSr

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ निष्पुषि ^{mfr} 1948, 1007

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ लुडम् 1 1010

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ 101 1010 1010 1010

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ हुडः 101 1010 1010

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ पुरीषाधानम् 101 1010 1010

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ पुरीषणम् 101 1010 1010

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ (विष्ठा) अस् 101 1010

^{e.} ~~विष्ठासात्~~ पाय 1 पाययते 101 1010

XXXXXXXXXXXX

Valley 1 I निहादः

Valley भिन्नावचेस् Sust, Sust,

भिन्नावचेस्, भिन्नावचेस् Sust, भिन्नावचेस् Sust,

1 II निश्चारकः (100 / 1) पूतिमुक्तः

पूतिमुक्तम् 1 निहारः

13. 1796 13. 1796

अश्वशकम्

SBr. 6 अश्वशकम् n KatySr.

 अश्वशकम् पुरिष्य इति.

an ex^crescence I ग्रीवः

Subr.

III ग्रीवः ± AV13.1.9

an e. on the neck ग्रीवः m

Pān 2.2.35, Vartt 3.1.3.37, Kāś

ग्रीवः, ग्रीवः any e. of the

neck ग्रीवः Hit Br 1.25, earl,

Subr a fleshy e. पिशित ग्रीवः

Suśr — मांसप्ररोहः Suśr a fleshy

e. in the female organ योन्मशसि

n L = फण्डे a kind of e.

^a
उपदेहवत् mfn Suśr having

an e. on the head गडुशिरसः

Pāṇ 2. 2. 35, Varṭt 3, Pat & Kaś,

Gaṇar 91, Sch a kind of

e. on the head of Buddha

उपपीषः, उपपीषम् wee-like

e. ग्री m AV 6.83.3 the

dependent fleshy e. on a goat's

neck माणि m (± only L, ३ ±

Sinhas) Var Brs hard e. on

the eyelids लर्मशकृत sure

having fleshy e. (as on the

lower-lip etc) माणिल mfn-ts,

Comm.

15843

^{26.}
II उदावृत्तः ॥ १ ॥ उदावृत्तः ॥ १ ॥

^{27.}
II उत्सर्गः ॥ १ ॥ उत्सर्गः ॥ १ ॥

II उत्सर्गः ॥ १ ॥ उत्सर्गः ॥ १ ॥

II किट्टः ॥ १ ॥ सुस्र.

मलम् (मलः)

Suśr. ॥ १ ॥ मलम् (मलः)

e. ~~...~~ वर्णमलम् 1

e. ~~...~~ नेत्रविष् ~~नेत्रविष्~~ f, Suṣr the

e. ~~...~~ चक्षुर्मलम् the

~~...~~ मित्रुम 1 the e

~~...~~ वारुण्ड, वारुण्डम् 1

e. ~~...~~

~~...~~ उत्सर्गः 6. 18. 5 e. ~~...~~

शौचकूपः MW 'having circular excretion'

चक्रगुल्मः ^{e.} having excretion उच्चारित

चक्रगुल्मः ^{e.} impure excretion विष् f, Mn,

चक्रगुल्मः ^{e.} ~~impure excretion~~ अप्रकाशम्

चक्रगुल्मः ^{e.} ~~impure excretion~~ excretion.

चक्रगुल्मः वेगविधारणम्, वेगघातः

चक्रगुल्मः ^{e.} आमः, आमम्

चक्रगुल्मः (1.11.11) व्यथकर

15843

विशुद्ध

विशोधयति शुद्ध, शुद्ध

शोधयति Mn, Kām.

शोधित 8

ⁿ
exculpating 1 I शोधनम्

शुद्धि

excursion I I बहियाना (R)

बहियानम् (Mṛicch).

अनुज्ञा मृष

मृषयति, मृषयते

मृष 16. 50

मृष्यति, मृष्येत (in RV only A accord Dhātup 17.

मृषति, मृषते समनुज्ञा,

समनुज्ञानति, समनुज्ञानीते

अपहृ

excuse n 11

व्यपदेशः

आश्रयः — पर्युपासनम्

pleaded as an e. व्यपदिष्ट म् W

व्यपदेशेन शुद्ध शुद्ध

शुद्ध शुद्ध

शुद्ध शुद्ध

शुद्ध शुद्ध

शुद्ध शुद्ध

परिशप (I 11) परिशप, परिशपति, परिशपेत

परिशप.

दग्ध (I 11) दग्ध 7

Kād.

अनुव्याहारिन् (I 11) अनुव्याहारिन्

अनुव्याहारः (I 11) अनुव्याहारः

गाल्यः (I 11) गाल्यः

गाल्यः (I 11) गाल्यः

6. 7. 3. 99

uttering execrations गालिमतु कफि धारिन्

execute 1 I vb 1 I साध् caus साधयति

परिकृप् caus परिकल्पयति

कृप्, कृप्, कृप्, etc.

1 II कृ cl 2 PA, cl 1 PA, cl 5 PA,

cl 1 PA, कृप्, कृप्, etc — कृप् caus कल्पयति,

कल्पयते AV, AV, UBr, UBr, etc — क्वा, क्त्वे

W, pr, Up, etc — प्रणी, प्रणयति, प्रणयते

Up, pr, Rev, etc — प्रतन्, प्रतनोति, प्रतनुते

pram, Rāy, Rāst — प्रभज्, प्रभजति, प्रभजेत

pram — प्रसाध् caus प्रसाधयति RV, etc

— विवृत caus विवर्तयति Aitār —

संवृत caus संवर्तयति Hariv, R, etc.

सम्प्रयुङ्

to execute (a song) सम्प्रयुज्, सम्प्रयुनक्ति,

^{e.}
L 'to execute any one's order' साध् caus

साधयति (with वाक्यम्) (gen.) (a

^{e.}
hangman's) turn to execute a criminal वध्यपचायः

Mriceh.

हन्
to 'cause to be executed 1 II cl 2

(Distup. 24. 5) हन्ति (rarely हन्ते and

cl 1 हन्ति Ved also जिघ्नति, जिघ्नते)

Mn, lit.

executed 1 II all, अनुष्ठित

परिणीत MBh प्रणीत Up, MBh, etc.

~~executed~~ 2 I ~~all~~ लेख्यकृत W.

badly executed 1 II दृज अपनीत

दुरधिष्ठित

MBh, VII. 3314

One whose

orders are executed सिद्धाज्ञा

VarBr

well executed सुनिनीत af (आ) n, Mn

the
the clashes of a criminal who has been executed e.

(given to a Judge) वध्यवासन n Mn, 10.56

a rock on which soldiers are executed e.

वध्यशिला

Nāg, Kathās, Pañcat.

to be executed, I II प्रणेतव्य with

~~to be executed~~ — प्रणेतव्य —

~~to be executed~~ — सम्प्रयोज्य —

impossible

~~to be executed~~ (as an order) अशक्य

6.
R VI 17.3, Prācat. executing the orders

आज्ञापावनम् VP. a man of the lowest

caste who executes criminals etc. मृतपा

1. W — one who executes orders आज्ञाकारिन् L

one who has to execute a commission वैयावृत्त्यकर

Kalpas, 16r, वैयावृत्त्यकर

Kalpas

"executing an order" आज्ञाकरः

R 4, 9, 4, etc.

← executing (an order), 1 II adi, वर्तिन्

(ife.)

executing brother's command नियोगकृत

m, 16r, 16h

executing commands विधिकर

MF (5) 4

executing criminals वध्यघातक

(L.) वध्यघ्न

(MBh.)

executing orders

आज्ञासम्पादिन्

Rajst. I.76

not executing an order आज्ञाभङ्गकर

Nit

आज्ञाभङ्गकारिन्

VP

a great extensiv

a great executive officer of state नृत्तस्थानभागः

Rajst.

exe

execution 1 I निर्वर्तनम्

SanK.

execution 1 II प्रणयनम्

MBh, Kav

विधानम्

Mn, MBh, etc.

ifuy yixxx 18.711v

~~execution~~ 2 II पतित्वम् ife, Vishn, 16,

11 ~~execution~~(of criminals) व्यसनम् MM.

पातस्थानम्
a place of execution 1 I ~~व्यसनम्~~

Nāg, IV, 16 place of execution वध.
17

Caurap, Introa, xxx वधभूमि Caurap,

वधस्थली, वधस्थानम् L—
Sch place of execution आघातः Bhp, Hit.

~~place of execution~~ 1 II आघातनम्

सुद्ध place of execution धुवनम्

Bank Gr. IV, 12, Sch

place of execution

परायातनम्

Car.

a place of public execu-

वध्यस्थानम्

tion

वध्यभू वध्यभूमि

f. Kathas, Pañcat

the red garment of a criminal during his

e. execution

वध्यपटः

Srikanth.

executioner I I

वध्यकः

Kethās

वध्यकमाधिकारिन्

mx kajat.

executioner I II

कालपरशुधारः

Wriedh — कातपाशिकः Mudr. —

शिववतिन ³ m, Pān ~~124~~ 2, 51.

executor I II अभिकरः Gopar —

प्रधातृ
MSn, Ragn, etc.

an executor (of an order etc.) परिचरकः

Hariv. —

well executed सुनीत msh.

15360

Arhet दृष्टान्तः

उद्देशः

रूपम्

प्रतिरूपचया

निदर्शित

15861

वृज वर्जयति M3h. etc.

विसृज, विसृजति

Rājat.

exempt from

1-I विवर्जित (M3h. etc.) anfn

विनिर्मुक्त

etc.

वील (M3h. etc.)

exempt from sorrow

1-I वीलमन्यु

स्वयमपोदितम्

विनिर्देशः

विशेषा

परिहारः

विसर्गः

exercise n 1I अभ्यासनम् F etc -

योगा MBh, Kar, Suse - श्रमः (युद्ध)

आ' AV, etc.

1II परिक्रिया - यापनम्, यापना

MBh - समभ्यासः kasikh.

arm-exercise बाहुव्यायामः MBh

athletic e. व्यायामः MBh, Kar, etc

est. bodily e. योगा MBh, Kar,

15864

Such diligent e. Tattvabhyasaḥ: kṛat

e. in व्यासाम्: ॥ MBh, R, Such the

e. of any sense इन्द्रियबुद्धि f e. of

arms असिचर्या MBh 1.5239 e. of

government राज्यपरिक्रिया Pañcat

e. of the limbs क्रिया (Pañc 3.3.100)

L the mental e. practised by the

Yogin in endeavouring to realize

the gross form of the Eternal

आत्मनम् VP military e. रवुरली

Rate 4. $\frac{16}{17}$ — अमः (life of आ

firmament e. अभ्यासः L a place

for e. अमरस्थानम् L — उपवर्तनम्

a place of e. प्रचारः Hariv

relating to e. व्यायामिक मङ्गलिन

BHP, Sch taking bodily e.

व्यायामवत् mfn १. बलादि, व्यायामिन्

mfn - Varbhis, Vagbh want of bodily

e. अव्यायामः सुख, काम.

a Jaina

devotee not destitute of

ascetic exercises अनव्रतः not

destitute e. अनव्रत mfn the

time for devotional e. संध्यानाम

used in military e. (as a chariot)

वैयक्तिक मार्ग ई न L .

exercise वृ 1I अभ्यस (rarely)

A अभ्यस्यति (acc) MBh, etc — शीत

caus (cl 10) शीतयति Apast, MBh,

kav, etc.

1II आचर, आचरति Mund Up,

Mn, MBh, etc — परि चि kav, Rājīt,

Pāṇc — समभ्यस, समभ्यस्यति Subh.

to exercise one's organs with

penance तापसा इन्द्रियाणि चर cl 1
~~~~~

चरति rarely चरत MBh 14.544

to e. power स्या cl 1 तिष्ठति, तिष्ठत
~~~~~

(with वेत्ति)

15870

exercised adj 1 I अभ्यास Maicch,

etc — शिक्षित — कृतभ्यास .

1 II आचरित MBh 1.7259, etc

— उद्यत — (as the body) क्षुण्ण Susr.

exercised by father and mother

मातृपितृकृतभ्यास Hit, introd. e. in

शिक्षित (acc. loc. or comp.) MBh,

Kar, etc e. in arms कृतशस्त्रनिःश्रम

15871

MBh 1. 5443 one who has e. himself

in throwing certain weapons or

arrows कृत्तस्त MBh, R one who

has e. his hand कृत्तस्त Car 3.

8 one who has e. his hands

कृत्तस्त Hariv.

exercising adj. 1. निष्पन्न MBh

— प्रतिचारिन् L — व्यापारकारिन्

इति MBh.

exercising one's own body

शरीरिन् इति BHP e. one's self

in practicing अनुशिक्षिन् I as, etc

e. the breath (in 3 ways) प्राणायामिन्

यजि.

exercising n 1II अभिचारितम

Kāth - निषेवा Bhl.

exercising ground व्यायामभूमि

exercising ^{e.} one's strength स्लाहगग.

Mm 9.298.

~~with~~ wishing to exercise one's

self in the use of चिकित्सा मन्त्र

Par. 3.2.168, Kāś. (acc MBh

8. 1965.

~~उद्गम~~ केवलः

exert vb I II श्रु ५ । भरति,

भरते ५ 3 विभर्ति, विभृते ५ 2

भर्ति (with ऊजम्) bhatti.

to exert beyond measure प्राद

caus प्रादियति Nir 6.32.

to exert one's self I प्रयत्न,

प्रयत्ने ŚrS, Mn, MBh, etc — यत्

६। यत्ने Mn, MBh, Kāv, etc —

आयसू, आयस्याति MBh, R, Bhp,

Hariv, etc.

+II धट् caus धट्याति (Pan

6. 4. 92, exceptionally धट्याते

Rājāt 4. 53 543) MBh 3. 14702

— चेष्ट् ६। चेष्टति, चेष्टते AV II.

4. 23 f, SBE 3, Lātṛy, Kauś,

मन, मञ्ज — द्राघ ल । द्राघते —

परिश्राम् (only ind p परिश्राम्य) R

— पेम् ल । पेम्ते Bhātup 16. 14 —

प्रघट्, प्रघटते Bhatt — यस् ल 4 —

(Bhātup 26. 101) यस्याति (rarely

यस्याति) car — विचेष्ट, विचेष्टति,

विचेष्टते Kathup, R, Susr —

विस्पन्द, विस्पन्दते Jatakam —

शमाय Nom शमायते RV — संचेष्ट,

संचेष्टते भाष.

to exert one's self (about)

सम्प्रयत्, सम्प्रयतते (dat) Kam —

साप्रयत्, भाष.

I III येष cl । येषते Bhāṭup

16. 14 (v.l. for येष).

to exist^e one's self (esp. in

performing acts of austerity)

शमृ० ५ (Dhātup 26.95) शाम्यति

(in later language also शमति,

शमते) RV, etc to exist^e one's self

(esp. in performing ritual acts)

शमृ० ५ शाम्यति (rarely शाम्यते

and ep also शमति, शमते, ~~Ved~~ Ved

शम्भति, शिम्भति and ९ शम्भति)

RV, TBH to exert one's self for

घट् ९। घटते (loc dat acc

[MBh 3. 14703]) — आदरं- कृ

to exert one's self for another

शक् ९ ५ शम्भति (dat) RV 7. 67.

5, 68. 8, etc 'to run a race'

i.e. 'exert one's self' रु (with

वाजम्, आजिम्)।

exerted adj । I आयस्तः।

। II उद्गूण L — उद्घाटित —

चोष्टित — जृम्भित — बाहित —

विचोष्टित — समुत्पलितः।

one who has exerted himself

शमनतः।

to be exerted । I यतनीय

Sarvad — सार्व Pat on Pāṇ 3.1.

97.

exerting one's self । I उद्यमः

R, Kum, Pañcat, Var Br. S, etc.

one who always exerts himself

सद्योद्यम mfn AgP one who does

not e. himself फाण्ड mf (आ)

n L one who e. beyond measure

प्रादिक mfn Nir 6.32 one who is

about to e. himself धटित mfn

but p MBh 5. 5890, धटित one

who strenuously e. himself

यान्त्रित mfn (कृते ये) R, Pañcat.

exerting adj । II सह † (आ)

Sis.

exerting one's power कृत्य

RV exerting one's self स्वेच्छया

RV.

exerting one's self I I

समुद्यमिन् Kām.

I II आयत्त Bhp — उत्थायिन्

Kām — उत्थित मभि, R, Kām, etc.

— प्रतियत्न L — शशमान RV, VS,

AV — सिममु RV.

exerting one's self in vain

बुधोद्यम Bhp not exerting one's

self. अनीहमान Mn 4.22.

exertion । I उद्यमः R, Kum,

Pañcat, Var BṛS, etc — उद्योगः —

प्रयासः VS, TS, Kāv, etc — यत्नः.

(also pl) Mn, MBh, etc

पुरुषार्थः MBh, R, etc -- आयासितम्

Malatim -- परिश्रमः MBh, Rāy,

etc -- श्रमः (यु० ४ आ) AV, etc.

I II अतिसरः AV -- अध्यवसानम्

अध्यवसायः -- अध्यवसिति ४ --

अभिभोगः -- अभ्युत्साहः Buddh --

अभोगः L -- अथरचनम् Bhā --

आरम्भः — इहा Mn, MBh, R, etc —

उज्जुम्भितम् L — उत्थानम् —

उत्थामित्वम् Kām — उद्यमनम् Das

— उद्यसः VS 39.11 — ऊजः L —

कक्ष्या L — कारः (यु०) L — धरणा

VarBrS 50.1, Pañcat, Kathās 122.

33 — चेष्टनम् — चेष्टा ĀśvŚr 1,

ŚvetUp 2.9 (यु०), Mn 4.63,

Bhag, etc — दृष्टिमतम् L — पराक्रमः,

पराक्रमाः म pl (ये & आ) मञ्च,

Kāv, etc — प्राणिधानम् Saddh P —

प्राणिगतः Pāṇ 1.3.32, 2.3.53 etc

— प्रयति & RV, VS — प्रयासितम्

Mālatīm (v.l. आ-यासित) —

प्रवृत्ति & Kap, Sāṃkhyak, MBh,

etc — प्रहणम् Dharmaś 45 —

प्रौढि .f — योग: Mn, MBh, etc —

वाहनम् — विचेष्टा — विचेष्टितम्

Yājñ, MBh, etc — व्यापारः MBh, Kāv,

etc. — व्यायामः MBh, Kāv, etc —

शयनम् (only L) — शमनम्

Śāṅkh Śr — शान्तम् RV, TS, Ait Br,

Kāty Śr — संयमः MBh, संयामः

Pāṇ. 3.3.63 — संयारः VS —

समुत्पत्तनम् — सर्गः Ragh, Sis.

non-exertion । I अव्यायामः

Suis, Kam.

absence of exertion । I अयत्नः

— अनुयोगः — अनायासः.

। II निरुत्साहः Hariv.

abstaining
absenting from exertion

निष्प्रयत्न Hariv accomplished by

e. • समासिद mfn active e.

कर्मयोगः another e. यत्नान्तरम्

Kās. on Pāṇ 6.1.26 hearing e.

उद्यमशूल mfn Bhartṛ bodily e.

कण्ठम् R, Kathās, Pāṇcat, Śak, Hit

by e. रहतः ind capable of e.

प्रयासिभाज् mfn capable of exertion e.

उद्योगसमर्थ mfn constant e.

सतताभियोगः Var Br S continued e.

प्रयत्नः Mn, MBh, etc. excessive e.

अतिक्रमणम् e. bestowed on प्रयत्नः

(loc. comp.) Mn, MBh, etc. e.

(of bodily or mental power)

आमांसः MBh, R, Suir, Śak, Rathās,

etc. e. of soldiers शत्रोद्योगः L

a false e. मिथ्याप्राणिधानम् Divyâv.

great exertion । I महोद्यमः.

1. II प्रोत्साहः Rathas — सम्प्रयासः

Bhp:

shaving made e. उद्यम्य ind p

human e. मनुष्यकारः MBh making

active e. सोद्योग mfn. Mil:

making exertion । I आयासिन

mfn. — यत्न जनितोद्यम mfn.

1. ग्रा आग्रस्त mfn MBh, R, Hariv,
 etc. — चेष्टक mfn — व्यवसित mfn,
 व्यवस्त mfn Divyāv — शमज mfn
 (आ .०६ इ) न — सचेष्ट mfn.

2. I यत्नम्.

making great exertion

निष्कृष्टसु mfn Sāy making so

e. अयत्नकारिण mfn manly e.

उत्थानम् MBh, Rājāt, Āp, etc

right e. सम्यक्प्रहाणम् Divyāṭv,

Dharmas 54 (with Buddh.) right

e. सम्यग्व्यायामः the state of being

accomplished by exertion

कृतिशायत्वम् strenuous and

continuous exertion ^{e.} उत्साहः

strenuous e. व्यवसायः Car

undergoing e. उद्यमभृत mfn

Bhartr̥ want of e. अनुष्ठानम्

Rājat̥ ^{with e.} इति ind with great e.

चरन् inste ind (in comp)

Pān. 2.3.33, R, Susr̥, etc,

चरन् abl ind MBh, R, etc

to be accomplished by e. समसाद्य

mfn. ~~to~~ to be undertaken with e.

उद्यम्य mfn to make great e.

उद्यम्य caus उद्यम्यमानि Mn 7. 216

to use exertion^{e.} शिष्ट, शिष्ट caus

शिष्टमानि Dhātup 32.13 making

exertions^{e.} for any object उत्सृज

mfn. R, Pañcat, Śak, Megh, etc

making great e. महोद्योग mfn

one who has made great exertions^{e.}

कृतश्रम mfn MBh, R, etc, कृतश्रम

R1. 2.6 persevering e. according

to one's strength क्रियदेहिता,

क्रियदेहिता L vigorous e. according

to one's strength क्रियदेहिता,

क्रियदेहिता L.

15899 ²⁶ exhale 1 I निःश्वस्, निःश्वसिति Suśr अपवा, — १

अपवाति
(RV, I. 162. 10. —

1 II अभिप्राण अभिप्राणिति SBr — अभिप्राण

अभिप्राणिति AitBr, TBr, etc — धम् cl 1 धमति

(धमते U^१, MBh) RV 2. 34. 1; MBh 14. 1732.

exhalation 1 I. उच्छ्वसितम्

1 II रेचकः VarBrS — रेचनम् Yogas,

Sch विनिश्चयितम् Jātakam शुभः

RV, VS.

exhaling ⁿ | 1 II अभिप्राणनम् L प्रच्छेदनम्

Yogas. exhaling the breath through the nose

आनः T.

